

Dato: 24. maj 2024
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Rune Kistrup
Sagsnr.: 2023-05061
Dok.: 3162090

Forslag

til

Lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland

(Styrket indsats mod stalking, kriminalisering af identitetsmisbrug og afbrydelse af påtalefrist m.v.)

§ 1

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1187 af 18. september 2023, som senest ændret ved lov nr. 411 af 23. april 2024, foretages følgende ændringer:

1. § 21, stk. 5, affattes således:

»Stk. 5. Påtalefristen afbrydes, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen, eller når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen. Påtalefristen for en juridisk persons ansvar kan afbrydes over for en person, der efter retsplejelovens § 135 kan modtage forkyndelser på den juridiske persons vegne.«

2. I § 22, stk. 5, udgår »og 6«.

3. Efter § 88 a indsættes:

»§ 88 b. For stalking dømmes den, der på en måde, som er egnet til at krænke en anden persons fred, systematisk og vedvarende kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer den pågældende.«

4. Efter § 95 indsættes:

»§ **95 a.** For identitetsmisbrug dømmes den, der uberettiget

- 1) anvender oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være denne person eller
- 2) videregiver materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.«

5. § 99, stk. 5 og 6, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 5. Er en ærefornærmende sigtelse ubeføjet, optages der efter forurettedes påstand en bemærkning herom i domsslutningen.«

Stk. 7 bliver herefter stk. 6.

6. Efter § 99 indsættes:

»§ **99 a.** Ved dom for overtrædelse af §§ 94, 95 a og 99 kan det samtidig bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede m.v. skal slettes, hvis det er muligt.

Stk. 2. Forpligtelsen efter stk. 1 påhviler den, der dømmes for overtrædelsen. Har denne ikke rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed.«

7. Efter § 160 indsættes:

»§ **160 a.** Justitsministeren kan efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er anbragt på hospital eller anden institution i henhold til en afgørelse truffet i medfør af § 157. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om, at kompetencen til meddelelse og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang m.v. kan delegeres til overlægen på psykiatriske afdelinger og til lederen og lederens stedfortræder på boformer, jf. § 108 i lov om social service, der drives af kommuner, regioner og private. Justitsministeren kan i den forbindelse endvidere fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.«

8. § 262, stk. 2, ophæves.

Stk. 3 bliver herefter stk. 2.

§ 2

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1186 af 18. september 2023, som senest ændret ved lov nr. 411 af 23. april 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 301, nr. 2, ændres »forening eller« til: »forening,«.

2. I § 301, nr. 3, ændres »arveret. « til: »arveret eller«.

3. I § 301 indsættes som nr. 4:

»4) mortifikation efter kriminallovens § 99, stk. 5, eller pålæg efter kriminallovens § 99 a, når ærefornærmelser påtales offentligt.«

4. I § 336 b, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »psykisk vold,«: »stalking,«.

5. I § 340 a, stk. 1, nr. 2, litra b, ændres »eller § 88 a« til: »§ 88 a eller § 88 b«.

6. I § 361, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »kan«: »efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren«.

7. I § 436 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Justitsministeren kan efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er indlagt på hospital m.v. i medfør af stk. 3, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.«

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2025.

UDKAST

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indhold

1. Indledning	7
2. Lovforslagets hovedpunkter	9
2.1. Særskilt stalking bestemmelse i kriminalloven	9
2.1.1. Gældende ret	9
2.1.2. Justitsministeriets overvejelser	10
2.1.3. Den foreslåede ordning	12
2.2. Bedre beskyttelse af stalkingofre i kriminalsagsbehandlingen	13
2.2.1. Gældende ret	13
2.2.1.1. Beskikkelse af bistandsbisidder	13
2.2.1.2. Underretning om gerningspersonens løsladelse og udgang	14
2.2.1.3. Mulighed for videoafhøring	15
2.2.2. Justitsministeriets overvejelser	16
2.2.3. Den foreslåede ordning	16
2.3. Kriminalisering af identitetsmisbrug	18
2.3.1. Gældende ret	18
2.3.1.1. Persondataloven	19
2.3.1.2. Ophavsretsloven	19
2.3.1.3. Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven)	20
2.3.1.4. Hjemmestyrets bekendtgørelse om reklamer og sponsorering i radio og tv (reklamebekendtgørelsen)	20
2.3.2. Justitsministeriets overvejelser	20
2.3.3. Den foreslåede ordning	21

2.4. Sletning af udtalelser, meddelelser, billeder mv.....	22
2.4.1. Gældende ret	22
2.4.2. Straffelovrådets overvejelser	23
2.4.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning	25
2.5. Formen for afbrydelse af påtalefristen.....	25
2.5.1. Gældende ret	25
2.5.2. Brydesholt-udvalgets overvejelser.....	27
2.5.3. Straffelovrådets overvejelser	28
2.5.4. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning	29
2.6. Mortifikation og fastsættelse af beløb til dækning af omkostningerne ved offentliggørelse af en dom om ærefornærmelser	29
2.6.1. Gældende ret	29
2.6.2. Straffelovrådets overvejelser	30
2.6.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning	31
2.7. Etablering af bemyndigelser til at fastsætte regler om udgang m.v. for personer anbragt i hospital m.v. i henhold til retsafgørelser fastsat i medfør af kriminalloven og retsplejeloven.....	31
2.7.1. Gældende ret	31
2.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede løsning	34
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige	37
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	37
5. Administrative konsekvenser for borgerne.....	37
6. Klimamæssige konsekvenser	37
7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser	37
8. Forholdet til EU-retten.....	37
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.	37
10. Sammenfattende skema	38

1. Indledning

Regeringen ønsker i fællesskab med Naalakkersuisut at udvikle danske ansvarsområder i Grønland. Regeringen vil sammen med Grønland arbejde for, at de danske ansvarsområder i Grønland følger standarden i Danmark med respekt for de forhold og forskelle, der er mellem Danmark og Grønland. Dertil vil regeringen løbende prioritere, at lovgivningen på danske ansvarsområder opdateres.

Som led i dette har Justitsministeriet efter ønske fra Naalakkersuisut udarbejdet dette lovforslag, som styrker indsatsen mod stalking, gennemfører en kriminalisering af identitetsmisbrug og forenkler reglerne om afbrydelse af påtalefrister.

Der er i takt med den teknologiske udvikling opstået nye metoder, hvormed gerningspersoner kan udsætte ofre for massiv forfølgelse og chikane, hvilket kan have store fysiske og psykiske konsekvenser for ofrene. Derudover er der i takt med den øgede digitalisering af samfundet opstået en øget risiko for identitetsmisbrug, som ikke nødvendigvis sker med uberettiget økonomisk vinding for øje, men som ikke desto mindre kan opleves som krænkende for den, der får misbrugt sin identitet. Efter Justitsministeriets og Naalakkersuisuts opfattelse er der derfor behov for at indføre en selvstændig bestemmelse om henholdsvis stalking og identitetsmisbrug i kriminalloven.

På den baggrund foreslås følgende ændringer af kriminalloven og retsplejeloven:

Det foreslås *for det første* at indføre en særskilt bestemmelse om stalking i kriminalloven, som sikrer, at en gerningsperson vil kunne dømmes for stalking, selvom der på forhånd ikke er udstedt et tilhold, opholdsforbud eller sket bortvisning.

Det foreslås *for det andet*, at der i kriminallovens kapitel om freds- og ærekrænkelser indsættes en ny bestemmelse, der kriminaliserer den, der uberettiget anvender oplysninger, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være en anden person, eller uberettiget videregiver materiale, hvor der er gjort brug af sådanne oplysninger til på utilbørlig vis at manipulere en anden persons fremtræden. Det foreslås, at forbuddet imod identitetsmisbrug skal

gælde generelt, dvs. både når misbruget foregår på og uden for internettet.

Det foreslås *for det tredje* at indsætte en ny bestemmelse i kriminallovens § 99 a om sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder, som har tilknytning til en overtrædelse af lovens §§ 94 og 99 samt den foreslåede bestemmelse i § 95 a med henblik på at forhindre tilgængeligheden og den videre udbredelse af disse udtalelser mv.

Det foreslås *for det fjerde*, at forurettede i sager om stalking skal have mulighed for at få beskikket en bisidder efter retsplejelovens § 333 på samme måde som forurettede i f.eks. sager om vold.

Det foreslås *for det femte*, at forurettede i sager om stalking efter anmodning skal have ret til at blive underrettet ved gerningspersonens løsladelse og udgang.

Det foreslås *for det sjette*, at der gives mulighed for videoafhøring af børn under 15 år, hvis barnet eller en af barnets nærmeste er forurettet i en sag om stalking, hvor den mistænkte også er en af barnets nærmeste.

Det foreslås *for det syvende*, at der foretages en ændring af kriminallovens bestemmelse om afbrydelse af påtalefrister, så anklagemyndigheden og politiet får samme enkle fremgangsmåde til at afbryde fristen, som andre offentlige myndigheder har i dag efter bestemmelsen i kriminallovens § 21, stk. 5.

Lovforslaget bygger på disse punkter på fire ændringer af den danske straffelov, der blev foretaget dels ved lov nr. 364 af 25. maj 2005 om ændring af straffeloven (Forældelse, skærpelse af straffen for falske afsonere m.v.), dels ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven (Freds- og ærekrænkelser m.v.), dels ved lov nr. 2600 af 28. december 2021 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (Styrket indsats mod stalking) og dels ved lov nr. 292 af 8. marts 2022 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af identitetsmisbrug). Lovændringen fra 2005 byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1441/2004 om visse forældelsesretlige spørgsmål samt betænkning nr. 1438/2004 fra

Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydesholt-udvalget) om forældelse af strafansvaret for særlovsovertrædelser m.v. Lovændringen fra 2018 byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser (m.v.).

Foruden lovforslaget lægger Justitsministeriet op til at ajourføre anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, der også indeholder et kriminalretligt værn mod stalking.

Herudover foreslås *for det ottende*, at der foretages ændringer af kriminalloven og retsplejeloven med henblik på at etablere de fornødne bemyndigelser til at kunne fastsætte administrative regler om udgang m.v. for personer anbragt i hospital eller institution i henhold til retsafgørelser i medfør af kriminalloven og retsplejeloven.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Særskilt stalking bestemmelse i kriminalloven

2.1.1. Gældende ret

Kriminalloven indeholder i dag ikke en særskilt bestemmelse om stalking.

Kriminalloven indeholder imidlertid en række andre bestemmelser, som omfatter uønsket kontakt, forfølgelse eller chikane.

Efter kriminallovens § 88 a dømmes for psykisk vold den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol.

Det fremgår endvidere af kriminallovens § 98, stk. 1, at for fremsættelse af trusler dømmes den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en forbrydelse.

Lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven), som er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 250 af 20. marts 2017 og ændret ved lov nr. 572 af 10. maj 2022, kriminaliserer desuden i et vist omfang stalking, hvis det sker i forbindelse med, at et tilhold, et opholdsforbud eller en bortvisning overtrædes.

Det fremgår således af tilholdslovens § 21, stk. 1, at den, der er givet et tilhold efter § 1, et opholdsforbud efter § 3 eller er bortvist efter § 7, idømmes foranstaltninger efter kriminalloven for forsætlig overtrædelse heraf.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Stalking kan have særdeles store psykiske, fysiske og sociale konsekvenser for ofrenes liv og hverdag. Der er derfor behov for generelt at styrke indsatsen mod stalking.

Stalking er i dag i et vist omfang kriminaliseret i tilholdslovens § 21, stk. 1. Bestemmelsen finder dog kun anvendelse i situationer, hvor gerningspersonen tidligere er meddelt et tilhold, et opholdsforbud eller en bortvisning.

I takt med den teknologiske udvikling er der imidlertid opstået nye metoder, hvormed gerningspersoner kan udsætte ofre for massiv forfølgelse og chikane. Særligt den øgede brug af sociale medier har muliggjort nye former for forfølgelse, bl.a. gennem brugen af falske profiler, og sådan digital stalking kan være særdeles intensivt og forstyrrende for offeret.

Efter Justitsministeriets opfattelse yder den eksisterende regulering ikke et tilstrækkeligt effektivt kriminalretligt værn mod stalking, ligesom den ikke afspejler forbrydelsens alvor. Justitsministeriet finder således, at en særskilt kriminalisering af stalking i kriminalloven, uden krav om forudgående tilhold mv., vil sende et vigtigt signal til ofre og gerningspersoner om, at stalking udgør en alvorlig forbrydelse.

Justitsministeriet finder derfor, at der er behov for et styrket kriminalretligt værn mod stalking, hvor offeret er i centrum.

Justitsministeriet er i den forbindelse opmærksom på, at det i Danmark i forbindelse med udformningen af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning i 2011 blev overvejet at indsætte en selvstændig stalkingbestemmelse i straffeloven, uden krav om forudgående tilhold mv. Strafferetsplejeudvalget anbefalede imidlertid i betænkning nr. 1526/2011 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, side 99ff, den nuværende ordning i tilholdsloven, idet den efter udvalgets opfattelse indebar en bedre beskyttelse af den forurettede end en bestemmelse om straf uden forudgående tilhold. Strafferetsplejeudvalget lagde herved bl.a. vægt på, at der er lavere beviskrav for at udstede tilhold end for at idømme straf, og på at en ordning med et forudgående tilhold var mere forenelig med det grundlæggende retssikkerhedsmæssige krav om, at den, der skal straffes, efter strafbestemmelsens udformning har haft mulighed for at indse, at der begås et strafbart forhold.

Justitsministeriet er endvidere opmærksom på, at også Straffelovrådet i en redegørelse af 15. februar 1988 om spørgsmålet om en eventuel ændring af straffelovens dagældende § 265 overvejede spørgsmålet om kriminalisering af forfølgelse og chikane uden forudgående advarsel. Straffelovrådet fandt i den forbindelse, at en forudgående advarsel udgjorde en passende afgrænsning af det strafbare område, og at det derfor var nødvendigt at besvare denne forudsætning for straf for den pågældende adfærd.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at tilsvarende hensyn gør sig gældende for Grønland.

Justitsministeriet finder det på den baggrund hensigtsmæssigt at opretholde den nuværende mulighed for efter tilholdsloven at give et tilhold, et opholdsforbud eller en bortvisning. Justitsministeriet finder således, at forbudsordningen efter tilholdsloven fortsat vil kunne være et effektivt redskab, der kan medvirke til at beskytte personer mod at blive udsat for forfølgelse eller chikane, hvis den suppleres af en særskilt stalkingbestemmelse i kriminalloven uden krav om forudgående tilhold mv. Det forudsættes i den forbindelse, at de to ordninger – afhængigt af de nærmere omstændigheder – vil kunne anvendes parallelt i henholdsvis et forvaltningsretligt og kriminalretligt spor, ligesom de også vil kunne anvendes uafhængigt af hinanden, f.eks. fordi forurettede ikke måtte ønske et forudgående tilhold mv.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Justitsministeriet foreslår, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminalloven som § 88 b, hvorefter den, som på en måde, der er egnet til at krænke en anden persons fred, systematisk og vedvarende kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer den pågældende, dømmes for stalking.

Den foreslåede bestemmelse forudsætter, at gerningspersonens adfærd udgør en krænkelse af forurettedes fred. Det forudsættes i den forbindelse, at bestemmelsen omfatter adfærd, der generelt er egnet til at udgøre en fredskrænkelse. Bestemmelsen indebærer imidlertid ikke et krav om, at forurettede i det konkrete tilfælde har følt sig krænket. Anvendelsen af bestemmelsen er derfor ikke afhængig af, om adfærden har påført den forurettede psykiske skader eller lignende.

Hvorvidt et tilfælde af kontakt, forfølgelse eller chikane kan karakteriseres som egnet til at krænke forurettedes fred og dermed som en overtrædelse af bestemmelsen, vil skulle afgøres ud fra en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder.

Fastsættelsen af foranstaltningen i den enkelte sag vil bero på rettens konkrete vurdering af alle sagens relevante omstændigheder. Retten skal således i forbindelse med foranstaltningens fastsættelse bl.a. lægge vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd, forurettedes forhold til gerningspersonen og de konsekvenser, som adfærden har haft for forurettede og eventuelt dennes pårørende.

Det bør indgå som en skærpende omstændighed i forbindelse med rettens fastsættelse af foranstaltning, at tiltalte tidligere er dømt for stalking eller overtrædelser af tilhold, eller at forurettede befinder sig i en situation, hvor forurettede er påtvunget en vis kontakt med gerningspersonen. Som eksempel herpå kan nævnes, at gerningspersonen er forælder til forurettedes mindreårige børn, eller at forurettede og gerningspersonen er kolleger.

Ved valget og udmålingen af foranstaltning skal retten desuden tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der skal imidlertid også tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder

samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 250 af 20. marts 2017 og ændret ved lov nr. 572 af 10. maj 2022. Det forudsættes, at tilholdslovens regler om udstedelse af tilhold, opholdsforbud og bortvisning vil skulle anvendes på samme måde som hidtil, og at der kan dømmes i sammenstød med overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b.

Har politiet rejst sigtelse efter den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b, forudsættes det at give politiet anledning til at overveje, om forurettede skal vejledes om reglerne i tilholdsloven, jf. vejledningspligten i tilholdslovens § 15. Det betyder, at det efter omstændighederne vil kunne være relevant at vejlede forurettede om, at tilhold, opholdsforbud eller bortvisning kan besluttes på dennes anmodning.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

2.2. Bedre beskyttelse af stalkingofre i kriminalsagsbehandlingen

2.2.1. Gældende ret

Retsplejeloven indeholder en række regler, der giver forurettede en række rettigheder under efterforskningen og behandlingen af en kriminalsag i sager om overtrædelse af bl.a. kriminallovens §§ 88 og 88 a om henholdsvis vold og psykisk vold.

2.2.1.1. Beskikkelse af bistsidder

Retsplejelovens § 333 vedrører beskikkelse af en bistsidder for forurettede i kriminalsager. Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, at retten i sager, der vedrører overtrædelse af kriminallovens § 37 (krænkelse af offentlig myndighed), hvis der er tale om vold eller trussel herom, § 74 (blodskam) og §§ 77-81 (voldtægt, kønslig udnyttelse, kønsligt forhold til børn, forførelse, kønsligt forhold til en ung person mod betaling), § 84, stk. 1 (blufærdighedskrænkelse), § 86, stk. 1, jf. § 12 (forsøg på manddrab), §§ 88-89 (vold, psykisk vold og prisgivelse af

menneskeliv), § 90, stk. 3 (forvoldelse af fare for smitte med en livstruende sygdom), § 91 (ulovlig tvang), § 92 (frihedsberøvelse), § 93 (menneskehandel) eller § 112 (røveri), beskikker en bisidder for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, efter anmodning fra den forurettede, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, eller bisidderbistand må anses for åbenbar unødvendig. Hvis den forurettede er under 15 år, har den forurettede krav på beskikkelse af en bisidder, hvis sagen vedrører en overtrædelse af kriminallovens § 74 og §§ 77-81.

Det fremgår endvidere af bestemmelsens stk. 4, at politiet skal vejlede forurettede eller, hvis forurettede er afdøet ved døden som følge af forbrydelse, forurettedes nære pårørende om adgangen til bisidderbeskikkelse. Det skal fremgå af sagen, at der er givet sådan vejledning.

2.2.1.2. Underretning om gerningspersonens løsladelse og udgang

Efter retsplejelovens § 336 b, stk. 1, 1. pkt., kan forurettede i sager, hvor der er afsagt dom om anbringelse i anstalt, jf. kriminallovens kapitel 31, for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, psykisk vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse, underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse samt om eventuel undvigelse, hvis forurettede har anmodet herom. Det er en betingelse for bestemmelsens anvendelse, at den dømte har været tilbageholdt før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse.

I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningspersonen under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad, jf. bestemmelsens stk. 1, 2. pkt. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom, jf. bestemmelsens stk. 1, 3. pkt.

Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning, jf. bestemmelsens stk. 1, 4. pkt. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningspersonen taler for det, jf. bestemmelsens stk. 1, 5. pkt.

Reglerne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis gerningspersonen er dømt til særlige foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle efter kriminallovens § 157, dom til forvaring efter kriminallovens § 161 eller dom til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark efter de tidligere gældende regler, jf. bestemmelsens stk. 2.

I medfør af retsplejelovens § 336 b, stk. 3, kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, hvilket er sket i bekendtgørelse nr. 1560 af 19. december 2022 for Grønland om underretning ved udgang og løsladelse mv. samt ved medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview.

2.2.1.3. Mulighed for videoafhøring

Det følger af retsplejelovens § 340 a, stk. 1, at politiets afhøring af en person kan optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen efter retsplejelovens § 467 a (videoafhøring), hvis 1) personen er under 13 år, 2) personen er under 15 år, og efterforskningen vedrører en overtrædelse af a) kriminallovens § 74 (blodskam) eller kapitel 18 (seksualforbrydelser) eller b) kriminallovens § 86, stk. 1 (manddrab), § 88, 1. pkt. (vold), eller § 88 a (psykisk vold), hvor personen eller en af dennes nærmeste er forurettet, og den, der er mistænkt, er en af personens nærmeste. Videoafhøring kan endvidere ske, hvis 3) personen er under 18 år, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring, eller 4) personen er 18 år eller derover og har en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring.

Forsvareren skal være til stede under videoafhøringen, jf. retsplejelovens § 340 a, stk. 2. Efter bestemmelsens stk. 3, har den, der er mistænkt, derimod ikke adgang til at overvære videoafhøringen. Den pågældende skal dog snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra

den, der er mistænkt, eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af personen, skal fremsættes snarest muligt herefter.

Vil den, der er mistænkt, eller forsvareren modsætte sig, at videoafhøringen anvendes som bevis under hovedforhandlingen, skal den pågældende senest 4 uger efter videoafhøringens foretagelse indbringe spørgsmålet for retten, jf. bestemmelsens stk. 4. Retten kan se bort fra en fristoverskridelse, der må anses for undskyldelig.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det nærmere fremgår af pkt. 2.1.3 ovenfor, foreslås det med lovforslaget, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminallovens § 88 b om stalking.

Justitsministeriet finder, at den nye stalkingbestemmelse i kriminalloven bør suppleres af en bedre retstilling for forurettede under efterforskningen og behandlingen af kriminalsager om stalking.

Justitsministeriet finder derfor, at der i sager om stalking efter den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b – i lighed med bl.a. sager om overtrædelse af kriminallovens § 88, 1. pkt., og § 88 a om henholdsvis vold og psykisk vold – bør indføres regler om beskikkelse af bistandsbisidder, underretning af forurettede ved gerningspersonens udgang og løsladelse mv. og videoafhøring af personer under 15 år i visse situationer.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at den forurettede i sager om stalking skal have mulighed for at få beskikket en bisidder efter retsplejelovens § 333 på samme måde som forurettede i f.eks. sager om vold. Den foreslåede bestemmelse i § 88 b vil blive omfattet af retsplejelovens § 333 allerede som følge af dens placering i kriminalloven.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 336 b, stk. 1, 1. pkt., og § 340 a, stk. 1, nr. 2, litra b, indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b om stalking.

Den foreslåede udvidelse af retsplejelovens § 336 b, stk. 1, 1. pkt., vil indebære, at der i forhold til en dom til anstaltsanbringelse, jf. kriminallovens kapitel 31, for en grovere overtrædelse af kriminalloven,

hvor stalking efter den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b indgår, skal ske underretning af forurettede eller dennes nærmeste efter de nærmere regler herom i § 336 b, stk. 1. Forurettede, eller dennes nærmeste, vil således på anmodning skulle underrettes om tidspunktet for gerningspersonens første uledsagede udgang og løsladelse og om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været tilbageholdt før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. Udvidelsen indebærer endvidere, at forurettede på anmodning vil skulle underrettes, hvis gerningspersonen under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad. Det samme vil gælde ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom. Underretning vil kunne afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningspersonen taler for det.

Den foreslåede udvidelse af retsplejelovens § 340 a, stk. 1, nr. 2, litra b, vil indebære, at der kan foretages videoafhøring af personer under 15 år vedrørende efterforskning om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b, hvis personen eller dennes nærmeste er forurettet og den, der er mistænkt, er en af personens nærmeste.

Med de foreslåede udvidelser af anvendelsesområdet for retsplejelovens bestemmelser om underretning af forurettede og videoafhøring, sikres der herved en retsstilling for forurettede i sager om stalking efter den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b, der svarer til retsstillingen for forurettede i sager om overtrædelser af bl.a. kriminallovens § 88, 1. pkt., og § 88 a om henholdsvis vold og psykisk vold.

Der er ikke med lovforslaget i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af retstilstanden efter de pågældende bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 4 og 5, og bemærkningerne hertil.

2.3. Kriminalisering af identitetsmisbrug

2.3.1. Gældende ret

Identitetsmisbrug er ikke kriminaliseret i grønlandsk ret. Der findes dog en række bestemmelser i kriminalloven, der kriminaliserer misbrug af en andens identitet med henblik på at opnå en økonomisk gevinst eller lignende.

Det drejer sig f.eks. om kriminallovens § 104 om bedrageri, når misbruget sker med henblik på at opnå en uberettiget økonomisk vinding, f.eks. ved at udgive sig for en anden og optage lån eller foretage et køb med et dertil hørende formuetaf til følge for forurettede. Det drejer sig endvidere om kriminallovens § 94, nr. 1 og 5, hvis der er tale om hacking eller brud på brevhemmeligheden.

Identitetsmisbrug kan også foregå ved, at en person opretter en falsk profil på eksempelvis et socialt medie, hvor den pågældende udgiver sig for at være en anden eksisterende person. Hvis den pågældende i den forbindelse videregiver oplysninger om den anden person, vil det efter omstændighederne kunne udgøre en overtrædelse af kriminallovens § 95 om uberettiget videregivelse af meddelelser mv. vedrørende en andens private forhold. Kriminallovens § 95 finder således anvendelse, hvor en gerningsperson uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed.

Der vil også kunne være tale om en overtrædelse af kriminallovens § 99 om ærefornærmelser, hvis man eksempelvis bruger profilen til at fremstille den anden person i et dårligt lys ved at give udtryk for ekstreme synspunkter, som den pågældende ikke kan tillægges.

Kriminallovens § 61 om dokumentmisbrug og kriminallovens § 102 om tyveri vil endvidere efter omstændighederne kunne være relevante, f.eks. hvis forudgående dokumentmisbrug eller tyveri muliggør et efterfølgende identitetsmisbrug.

Kriminalloven dækker imidlertid ikke alle tilfælde af misbrug af en anden persons identitet. Eksempelvis vil det ikke i sig selv udgøre en overtrædelse af kriminalloven blot at give sig ud for at være en anden,

f.eks. ved at oprette en profil på sociale medier, der fremstår som en anden persons.

2.3.1.1. Persondataloven

Lov om behandling af personoplysninger (persondataloven) er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 og ændret ved anordning nr. 898 af 26. juni 2023.

Persondataloven gælder bl.a. for behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

I persondatalovens § 5 er der fastsat en række grundlæggende krav for behandling af personoplysninger, herunder at oplysninger skal behandles i overensstemmelse med god databehandlingskik.

Persondatalovens § 6 fastsætter, hvornår der kan ske behandling af de såkaldt almindelige, ikke-følsomme personoplysninger. Det følger bl.a. af bestemmelsen, at behandling kun er lovlig, hvis det sker med samtykke fra den person, oplysningerne vedrører (den registrerede), eller hvis det er nødvendigt af hensyn til varetagelse af mindst én af de legitime interesser, der er nærmere angivet i lovens § 6, stk. 1, nr. 2-7. Behandling af personoplysninger, der f.eks. sker som led i oprettelse af falske profiler på internettet med en anden persons navn og/eller billede, vil kunne udgøre en overtrædelse heraf.

For overtrædelse af persondataloven kan der idømmes foranstaltninger efter kriminalloven, jf. persondatalovens §§ 65 og 66.

2.3.1.2. Ophavsretsloven

Ophavsretsloven er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 1342 af 11. december 2019.

Efter ophavsretslovens §§ 1 og 2 har den, som frembringer et litterært eller kunstnerisk værk, ophavsret til værket og dermed som udgangspunkt eneret til at råde over det.

Efter lovens § 70 har den, som fremstiller et fotografisk billede (foto-grafen), eneret til at råde over billedet ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden. Ophavsmanden

kan dog ikke råde over et bestilt portrætfoto uden samtykke fra bestilleren, jf. lovens § 60.

Efter ophavsretslovens § 76 kan den, der forsætligt eller groft uagtsomt overtræder lovens § 2 eller § 70, idømmes bøde eller i visse tilfælde ved forsæt og under særligt skærpende omstændigheder dom til anbringelse i anstalt indtil 1 år og 6 måneder.

2.3.1.3. Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven)

Markedsføringslovens § 3 indeholder et krav om, at erhvervsdrivende skal udvise god markedsføringsskik under hensyntagen til forbrugere, erhvervsdrivende og almene samfundsinteresser. Det kan eksempelvis være i forbindelse med uberettiget brug af et billede i strid med markedsføringslovens regler om god markedsføringsskik. Det er således ikke tilladt at bruge billeder af andre personer i sin markedsføring, hvis der ikke er meddelt tilladelse fra de personer, der kan ses på billedet.

Det følger af markedsføringslovens § 38, stk. 1, at handlinger i strid med loven kan forbydes ved dom.

Efter markedsføringslovens § 39, stk. 1, kan den, der overtræder et forbud idømt efter § 39, idømmes en bøde.

2.3.1.4. Hjemmestyrets bekendtgørelse om reklamer og sponsering i radio og tv (reklamebekendtgørelsen)

Det fremgår af reklamebekendtgørelsens § 12, at reklamer i radio og fjernsyn ikke må afbilde eller referere til personer, det være sig i disses private eller offentlige egenskaber, medmindre forudgående tilladelse er opnået.

Reklamer må heller ikke uden forudgående tilladelse afbilde eller referere til noget, der tilhører en person, på en måde, der er egnet til at fremkalde indtrykket af en personlig anbefaling.

Efter reklamebekendtgørelsens § 37, stk. 1, kan overtrædelse af bekendtgørelsens § 12 medføre en bøde.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Identitetsmisbrug er i dag ikke særskilt kriminaliseret i grønlandsk ret, og kriminalloven dækker derfor langt fra alle tilfælde af misbrug af en andens personers identitet. Det vil for eksempel ikke i sig selv udgøre en overtrædelse af kriminalloven at oprette en profil på sociale medier, hvor man udgiver sig for at være en anden.

Internettet har været med til at ændre den måde, vi kan kommunikere med hinanden på, og er i høj grad blevet en integreret del af grønlandernes hverdag.

Samtidig spiller sociale medier en stadig større rolle i hverdagen hos de fleste grønlandere, herunder ikke mindst hos de yngre generationer, som er massivt til stede på de nye medier. Disse medier udgør efterhånden også unges primære kilde til information om, hvad der sker i verden omkring dem. Sociale medier bruges dog ikke kun til udveksling af synspunkter og nyhedsformidling. For mange er sociale medier en væsentlig faktor i deres sociale liv, der bl.a. bruges til at holde kontakt med familie og venner samt at indgå i diverse grupper og fællesskaber med ligesindede.

Digitaliseringen og udbredelsen af sociale medier har desuden medført nye udfordringer, herunder at det bl.a. i mere udpræget grad er blevet muligt at misbruge andre personers navne og billeder. Det ses i den forbindelse generelt, at helt almindelige borgere i stigende grad får misbrugt deres profiler på sociale medier mv.

Justitsministeriet finder, at der på den baggrund er behov for en øget regulering af området, så det sikres, at lovgivningen på dette punkt følger med tiden. Det gælder særligt i relation til internettet, herunder sociale medier og datingplatforme, da identitetsmisbrug i høj grad er et internetbaseret fænomen, men også i de tilfælde, hvor identitetsmisbrug ikke foregår på internettet.

En kriminalisering af identitetsmisbrug bør derfor efter Justitsministeriets opfattelse gælde både, hvor identitetsmisbrug sker digitalt, og hvor det finder sted i den fysiske verden.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i kriminallovens § 95 a, der indfører et forbud mod identitetsmisbrug, selvom der ikke i forlængelse heraf begås en kriminel handling.

Forslaget indebærer, at den, der uberettiget anvender oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være denne person, dømmes for identitetsmisbrug. Det samme gælder den, der uberettiget videregiver materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.

Kriminaliseringen stiller ikke krav om, at identitetsmisbruget er sket med et bestemt formål om f.eks. at skade den anden persons omdømme eller med henblik på økonomisk vinding. Disse former for identitetsmisbrug vil således som udgangspunkt allerede i dag kunne udgøre en overtrædelse af kriminallovens bestemmelser om ærefornærmelse og bedrageri.

Ved valget og udmålingen af foranstaltning skal retten tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der skal imidlertid også tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes, som anført ovenfor under pkt. 2.3.1.1, at identitetsmisbrug tillige vil kunne udgøre en overtrædelse af persondataloven, som er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 og ændret ved anordning nr. 898 af 26. juni 2023.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.4. Sletning af udtalelser, meddelelser, billeder mv.

2.4.1. Gældende ret

Kriminalloven indeholder ikke i dag en bestemmelse om, at en domfældt eller andre i forlængelse af en dom kan blive pålagt at slette en

udtalelse, meddelelse eller et billede m.v., som har tilknytning til en overtrædelse af kriminallovens §§ 94, 95 a og 99.

En dom om uberettiget videregivelse af oplysninger på internettet vil efter omstændighederne kunne indeholde en bestemmelse om konfiskation af oplysningerne, i det omfang de ligger på et sted på internettet, som den, der er ansvarlig for overtrædelsen, råder over som ejer eller bruger, jf. kriminallovens § 166, stk. 2, og § 167, stk. 2. Der vil i givet fald under sagens behandling efter omstændighederne kunne ske beslaglæggelse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Lov om behandling af personoplysninger (persondataloven) er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 og ændret ved anordning nr. 898 af 26. juni 2023.

Persondatalovens § 37, stk. 1, fastlægger, at den dataansvarlige skal berigtige, slette eller blokere oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende eller på lignende måde er behandlet i strid med lov eller bestemmelser udstedt i medfør af lov, hvis en registreret person fremsætter anmodning herom. Herudover skal de grundlæggende krav for behandling af personoplysninger i persondatalovens § 5 iagttages. Det følger bl.a. heraf, at behandling af personoplysninger skal tilrettelægges således, at der foretages fornøden ajourføring af oplysningerne, og at der skal foretages den fornødne kontrol for at sikre, at der ikke behandles urigtige eller vildledende oplysninger. Personoplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende, skal snarest muligt slettes eller berigtiges. Endvidere må indsamlede personoplysninger ikke opbevares på en måde, der giver mulighed for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil personoplysningerne behandles.

2.4.2. Straffelovrådets overvejelser

Ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven (Freds- og ærekrænkelser m.v.) blev der indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 271 om sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder, som har tilknytning til en overtrædelse af lovens §§ 264, 267 eller 268, med henblik på at forhindre tilgængeligheden og den videre udbredelse af disse udtalelser mv.

Ved lov nr. 292 af 8. marts 2022 om ændring af straffeloven (Kriminalisering af identitetsmisbrug) blev der indsat en henvisning til straffelovens § 264 e om identitetsmisbrug.

Lovændringen fra 2018 byggede på Straffelovrådets overvejelser i betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser (m.v.).

I betænkningen overvejede Straffelovrådet, om håndhævelsen ved uberettiget videregivelse af oplysninger mv. på internettet eller udbredelse af ærekrænkelser på internettet kunne styrkes gennem eksisterende eller nye værktøjer, herunder hvordan der bedst muligt kunne tages højde for den forøgede skadevirkning af freds- og ærekrænkelser, der gør sig gældende, når disse udbredes gennem internettet.

Straffelovrådet fandt det relevant at indsætte en bestemmelse i straffeloven om sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder, der er videregivet i strid med straffelovens §§ 264 d, 267 eller 268.

Rådet bemærkede, at en sådan bestemmelse var aktualiseret i takt med internettets udbredelse, hvor det er muligt at fjerne f.eks. en artikel, hvori der udbredes en ærekrænkelse, mens det ikke er muligt at fjerne en tilsvarende artikel i f.eks. en trykt avis. Hertil kom, at behovet for sletning var større i relation til internettet, hvor udtalelsen mv. var tilgængelig og nemt kunne fremsøges, mens det var sværere at opspore en tidligere trykt avisartikel.

I forhold til den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde anførte Straffelovrådet, at bestemmelsen kun ville finde anvendelse i forhold til personer eller virksomheder mv., der har en sådan rådighed over udtalelsen mv., at det er muligt at slette den. Rådet bemærkede endvidere, at bestemmelsen også ville kunne omfatte andre, der har den rådighed over en hjemmeside mv., som kræves for at kunne foretage sletningen.

Straffelovrådet var opmærksom på, at der kunne være en række både praktiske og juridiske problemstillinger, der i konkrete tilfælde ville indebære, at bestemmelsen ikke i alle tilfælde kunne anvendes eller håndhæves. Straffelovrådet var endvidere opmærksom på, at bestemmelsen – selv om den var bredt formuleret i forhold til den persongruppe, der kan pålægges at foretage sletning – ikke ville indebære, at

freds- og ærekrænkende ytringer effektivt fjernes fra internettet. Disse forhold var efter rådets opfattelse ikke i sig selv tilstrækkelig grund til at afstå fra at foreslå en sådan bestemmelse. Det var tværtimod efter rådets opfattelse helt naturligt, at navnlig en domfældt person, men også andre, forpligtes til at fjerne udtalelser mv. med et strafbart indhold, hvis det er muligt.

Straffelovrådet overvejede desuden, hvilke udtalelser, oplysninger mv. bestemmelsen burde omfatte. Rådet fandt i den forbindelse, at bestemmelsen – henset til at bestemmelsen ville blive suppleret af databeskyttelsesforordningen – kun burde omfatte udtalelser, meddelelser eller billeder, som i sig selv er strafbare, dvs. som har en sådan karakter, at de er omfattet af straffelovens §§ 264 d, 267 eller 268.

Justitsministeriet var enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag om en bestemmelse om sletning, og lovændringen fra 2018 blevet derfor udformet i overensstemmelse med Straffelovrådets udkast.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 183-196.

2.4.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet finder, at Straffelovrådets overvejelser om behovet for at styrke håndhævelsen af kriminallovens bestemmelser om fredskrænkelser, ærefornærmelser og den foreslåede bestemmelse om identitetsmisbrug også gør sig gældende for kriminalloven.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at det er relevant at tilføje en mulighed for at give pålæg om sletning af oplysninger, herunder udtalelser, meddelelser, billeder mv., som har den nødvendige tilknytning til en overtrædelse af §§ 94 og 99 samt den foreslåede bestemmelse i § 95 a.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

2.5. Formen for afbrydelse af påtalefristen

2.5.1. Gældende ret

Det følger af kriminallovens § 21, stk. 1, at påtale ikke finder sted, når der alene ville være blevet idømt bøde eller konfiskation og der er forløbet 2 år efter lovovertrædelsens ophør, medmindre der foreligger overtrædelse af bestemmelser om offentlige skatter og afgifter, hvorved pligtige ydelser søges unddraget det offentlige, eller når der er forløbet så lang tid, efter at en lovovertrædelse er begået, at forudsætningerne for at iværksætte foranstaltninger efter dennes lovs tredje del (foranstaltningerne) ikke længere skønnes at være til stede.

Af § 21, stk. 5, 1. pkt., følger, at påtalefristen afbrydes ved ethvert rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen. Bestemmelsen fortolkes således, at den ikke alene omfatter rettens handlinger, men også de skridt, som anklagemyndigheden iværksætter i dette øjemed, f.eks. rettens modtagelse af anklageskrift eller begæring om efterforskningsforhør. Rettergangsskridt under efterforskningen kan også afbryde påtalefristen, f.eks. sigtelse i grundlovsforhør eller begæring om ransagning.

Anmodning om forsvarerbeskikkelse kan desuden være et fristafbrydende rettergangsskridt, herunder i tilfælde, hvor forsvarerbeskikkelsen iværksættes på sigtedes foranledning. Det gælder dog kun, når anmodningen fremsættes af en sigtet person. Anmodning om forsvarerbeskikkelse for en person, der »senere måtte blive mistænkt eller sigtet«, f.eks. efter retsplejelovens § 321 a om forsvarerbeskikkelse ved videoafhøring, er ikke fristafbrydende. Fristafbrydende er anmodning om rettergangsskridt, der fremsættes, når en konkret identificeret person sigtes for forbrydelsen.

Kriminallovens § 21, stk. 5, 2. og 3. pkt., indeholder to undtagelser fra hovedreglen om fristafbrydelse ved rettergangsskridt. Begge undtagelser retter sig mod sager, der kan afgøres med bøde.

Den første undtagelse angår sager, der efter retsplejeloven kan afgøres ved vedtagelse af bødeforelæg udfærdiget af politiet. I disse tilfælde afbrydes påtalefristen, når sigtede gøres bekendt med forelægget.

Den anden undtagelse omfatter øvrige tilfælde, hvor kriminalretligt ansvar for en overtrædelse kan pålægges af en administrativ myndighed. Her afbrydes påtalefristen, når den pågældende gøres bekendt med, at vedkommende er sigtet for overtrædelsen.

Sidstnævnte undtagelse vedrører efter ordlyden tilfælde, hvor en administrativ myndighed har hjemmel til at »pålægge« en bøde. Bestemmelsen fortolkes i praksis således, at den også er anvendelig i tilfælde, hvor myndigheden kan »forelægge« en bøde til vedtagelse, hvilket er den mest almindelige hjemmel i nutidig lovgivning.

2.5.2. Brydesholt-udvalgets overvejelser

Ved lov nr. 364 af 24. maj 2005 om ændring af straffeloven (Forældelse, skærpelse af straffen for falske afsonere m.v.) blev der foretaget en ændring af straffelovens bestemmelse om afbrydelse af forældelsesfrister, så anklagemyndigheden og politiet fik samme enkle fremgangsmåde til at afbryde forældelsen, som andre offentlige myndigheder havde efter den dagældende bestemmelse i straffelovens § 94, stk. 5.

Ændringen byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1441/2004 om visse forældelsesretlige spørgsmål samt betænkning nr. 1438/2004 fra Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydesholt-udvalget) om forældelse af strafansvaret for særlovsovertrædelser.

Brydesholt-udvalget fandt, at den daværende ordning, hvorefter der var tre former for afbrydelse af forældelsesfristen i straffelovens § 94, stk. 5, 1.-3. pkt., var uhensigtsmæssig. Det var bl.a. udvalgets opfattelse, at det var uheldigt, hvis en administrativ sag skulle indbringes for retten for at afbryde forældelsesfristen, herunder i sager, hvor det var muligt, men uvist, om sagen kunne afgøres administrativt. Udvalget fandt desuden, at den fortsatte tendens til, at efterforskningen sker uden rettens medvirken også talte for, at forældelsesafbrydelsen henlægges til politiet.

På den baggrund var det udvalgets opfattelse, at den generelle hovedregel i alle sager burde være, at den pågældende gøres bekendt med sigtelsen. Hensynet til den sigtede talte også for, at der almindeligvis ikke skulle være mulighed for, at den pågældende først efter, at forældelsesfristen ville være udløbet, gøres bekendt med, at der verserer en straffesag.

Udvalget fandt endvidere, at forældelsesfristen alternativt skulle kunne afbrydes, når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt.

Udvalgets forslag betød, at politiet og anklagemyndigheden fik samme simple fremgangsmåde til at afbryde forældelsesfristen som andre offentlige myndigheder havde efter den dagældende bestemmelse i § 94, stk. 5.

Udvalget fandt desuden, at forsvarerbeskikkelse i modsætning til den gældende retstilstand kun skulle være fristafbrydende, hvis det var anklagemyndigheden, der anmoder herom. Den sigtedes retsstilling skulle således ikke forringes, alene fordi den pågældende anmoder om forsvarerbeskikkelse. Da beskikkelse af forsvarer forudsætter, at den pågældende er sigtet, vil forældelsen typisk være afbrudt forud for det tidspunkt, hvor den sigtede anmoder om forsvarerbeskikkelse. Udvalgets forslag om ændring i retstilstanden for så vidt angår den sigtedes begæringer ville derfor kun få praktisk betydning i situationer, hvor der var tvivl om, hvorvidt den tidligere sigtelse har været præcis nok til at afbryde forældelsen.

Endelig anførte udvalget, at en forældelsesafbrydende sigtelse burde være en egentlig sigtelse med alle de retsvirkninger, der er knyttet hertil. Det var efter udvalgets opfattelse ikke tilstrækkeligt, at der for at beskytte den pågældende gives en retsstilling, hvor visse af retsvirkningerne fandt anvendelse, uden at der formelt rejses sigtelse.

Om Brydesholt-udvalgets overvejelser henvises nærmere til betænkning nr. 1438/2004, side 72 f.

2.5.3. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet tilsluttede sig Brydesholt-udvalgets overvejelser om en ændring af reglerne om afbrydelse af forældelsesfristen. Rådet henviste bl.a. til, at anklagemyndigheden og politiet herved fik samme enkle fremgangsmåde til at afbryde forældelsesfristen, som andre offentlige myndigheder havde efter straffelovens § 94, stk. 5.

Straffelovrådet kunne endvidere tiltræde, at afbrydelse af forældelsesfristen som følge af anmodning om forsvarerbeskikkelse alene burde

gælde, hvor forsvarerbeskikkelse blev iværksat på anklagemyndighedens initiativ.

På den baggrund foreslog rådet, at der i stedet for den dagældende bestemmelse i § 94, stk. 5, 1.-3. pkt., burde indsættes en bestemmelse, hvorefter forældelsesfristen ville blive afbrudt, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen, eller når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises nærmere til betænkning nr. 1441/2004, side 56 f.

Justitsministeriet tilsluttede sig Brydesholt-udvalgets og Straffelovrådets overvejelser samt rådets forslag om afbrydelse af forældelsesfristen.

2.5.4. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet finder, at Brydesholt-udvalgets og Straffelovrådets overvejelser om behovet for at ensrette og forenkle reglerne om afbrydelse af forældelsesfrister også gør sig gældende for kriminalloven.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at det er relevant at ændre kriminallovens bestemmelse om afbrydelse af påtalefrister, så anklagemyndigheden og politiet får samme enkle fremgangsmåde til at afbryde forældelsen, som andre offentlige myndigheder har efter bestemmelsen i § 21, stk. 5.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.6. Mortifikation og fastsættelse af beløb til dækning af omkostningerne ved offentliggørelse af en dom om ærefornærmelser

2.6.1. Gældende ret

Kriminallovens § 99 indeholder i stk. 5 en bestemmelse om, at der efter den fornærmedes påstand i domsslutningen kan optages en bemærkning om, at en ærefornærmende sigtelse er ubeføjet (såkaldt mortifikation). Bestemmelsens stk. 6 indeholder en bestemmelse om

fastsættelse af en sum til dækning af omkostningerne ved offentliggørelse af en dom.

2.6.2. Straffelovrådets overvejelser

Ved lov nr. 1719 af 27. december 2018 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven (Freds- og ærekrænkelser m.v.) blev straffelovens § 272, stk. 2, om fastsættelse af et beløb til dækning af omkostningerne ved offentliggørelse af en dom, ophævet. Derudover blev straffelovens § 271, stk. 1, om mortifikation nyaffattet og flyttet til § 270.

Lovforslaget byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser m.v.

I betænkningen overvejede Straffelovrådet, om straffelovens § 273, stk. 1, om mortifikation skulle ophæves som overflødig, idet bestemmelsen dels ikke tilføjede noget i forhold til en fældende dom om overtrædelse af § 267, og dels fordi mortifikation på ulovbestemt grundlag kunne anvendes, hvis man ikke ønskede samtidig at nedlægge påstand om straf.

Straffelovrådet fandt imidlertid ikke grundlag herfor, idet det ikke forekom hensigtsmæssigt at ophæve en udtrykkelig bestemmelse, når der fortsat skulle gælde et tilsvarende ulovbestemt princip. Dette gjaldt, selv om bestemmelsen og det ulovbestemte princip til dels havde forskellige anvendelsesområder.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 160-162.

Straffelovrådet overvejede endvidere, om bestemmelsen i straffelovens § 273, stk. 2, om offentliggørelse af domskonklusioner burde videreføres, herunder om den var nødvendig ved siden af medieansvarslovens § 54 om offentliggørelse i det massemedie, hvor krænkelsen var sket.

Bestemmelsen anvendtes i retspraksis, og der blev tilkendt forholdsvis høje beløb til offentliggørelse efter den. Det var ikke desto mindre Straffelovrådets opfattelse, at bestemmelsen burde ophæves som utidssvarende og til dels overflødig. Som begrundelse herfor anførte Straffelovrådet, at den digitale udvikling indebar, at den forurettede i

mange tilfælde omkostningsfrit kunne offentliggøre en domskonklusion på internettet. Det blev endvidere bemærket, at på områder dækket af medieansvarsloven ville denne lov i vidt omfang give mulighed for offentliggørelse af dommen eller dele heraf i det krænkende medie.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 162-163.

Justitsministeriet var enig i Straffelovrådets overvejelser og ændringerne af straffelovens § 273 blev derfor udformet i overensstemmelse med Straffelovrådets udkast.

2.6.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet finder, at Straffelovrådets overvejelser om behovet for at ændre straffelovens § 273 også gør sig gældende for kriminalloven.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at det er relevant at nyaffatte kriminallovens § 99, stk. 5, om mortifikation, samt ophæve kriminallovens § 99, stk. 6, om fastsættelse af et beløb til dækning af omkostningerne ved offentliggørelse af en dom om ærefornærmelser.

Som konsekvens af forslagets § 1, nr. 5, om bl.a. ophævelse af kriminallovens § 99, stk. 6, foreslås det desuden at ophæve kriminallovens § 262, stk. 2, hvorefter en afgørelse efter § 99, stk. 6, kan fuldbyrdes efter den dømtes død.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2, 5 og 8, samt § 2, nr. 1-3, og bemærkningerne hertil.

2.7. Etablering af bemyndigelser til at fastsætte regler om udgang m.v. for personer anbragt i hospital m.v. i henhold til retsafgørelser fastsat i medfør af kriminalloven og retsplejeloven

2.7.1. Gældende ret

2.7.1.1. Efter kriminalloven og retsplejeloven kan der efter omstændighederne træffes retsafgørelser, der medfører anbringelse eller indlæggelse af en person på hospital eller institution i Grønland eller i Danmark.

Kriminallovens kapitel 33 indeholder regler om særlige foranstaltninger over for psykisk syge kriminelle, der bl.a. kan idømmes, hvis gerningsmanden på tidspunktet for lovovertrædelsen var sindssyg eller i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, eller var mentalt retarderet, når det er nødvendigt for at forebygge, at gerningsmanden begår yderligere lovovertrædelser, jf. lovens § 156, stk. 1.

Efter kriminallovens § 157, stk. 1, kan retten, hvis det findes formålstjenligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser, bestemme, at den dømte skal anbringes på hospital eller anden institution i Grønland eller i Danmark.

Kapitel 35 i retsplejeloven indeholder regler om tilbageholdelse af sigtede. Det følger i den forbindelse af lovens § 361, stk. 1, at hvis betingelserne for tilbageholdelse er til stede, men tilbageholdelsens formål kan opnås ved mindre indgribende forholdsregler, træffer retten med sigtedes samtykke afgørelse herom. Retten kan dog undtagelsesvis træffe afgørelse herom uden sigtedes samtykke.

Efter § 361, stk. 2, nr. 3 og 4, kan retten som mindre indgribende forholdsregler træffe afgørelse om, at sigtede skal tage ophold i egnet hjem eller institution (nr. 3) eller undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling for misbrug af alkohol, narkotika el.lign., om nødvendigt på hospital eller særlig institution (nr. 4).

I den forbindelse bemærkes, at tilbageholdelse i surrogat i medfør af § 361, stk. 2, nr. 3 og 4, i praksis ofte sker ved anbringelse af den pågældende på en institution eller hospital i Danmark, jf. cirkulære nr. 9873 af 13. oktober 2023, Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om psykisk afvigende kriminelle – Grønland, pkt. 2.4.

Retsplejelovens § 436 indeholder regler om personundersøgelser af den sigtede. Efter § 436, stk. 2, skal sigtede mentalundersøges, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse, og den ulempe eller de omkostninger, der er forbundet med undersøgelsen, ikke står i misforhold til sagens karakter og grovhed. Hvis sigtede er tilbageholdt eller ikke udtrykkeligt giver samtykke til undersøgelsen, kan

denne kun finde sted efter rettens afgørelse. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Videre følger det af § 436, stk. 3, at hvis det findes nødvendigt, at sigtede indlægges til mentalundersøgelse på hospital i eller uden for Grønland eller anden tilsvarende institution, træffer retten beslutning herom. §§ 362-366 finder tilsvarende anvendelse.

Det bemærkes, at mentalundersøgelse under indlæggelse i medfør af § 436, stk. 3, i praksis foretages på et hospital i Danmark, jf. cirkulære nr. 9873 af 13. oktober 2023, Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om psykisk afvigende kriminelle – Grønland, pkt. 3.1.5.

2.7.1.2. Der findes ikke en særskilt regulering vedrørende udgang m.v. for personer, der er anbragt eller indlagt på hospital eller institution i henhold til en retsafgørelse truffet i medfør af kriminallovens § 157, stk. 1, eller retsplejelovens § 361, stk. 2, nr. 3 eller 4, eller § 436, stk. 3.

Det bemærkes dog, at efter retsplejelovens § 361, stk. 4, kan justitsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er anbragt i institution eller hospital m.v. i medfør af stk. 2, nr. 3 eller 4, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Bestemmelsen i § 361, stk. 4, svarer stort set til den danske retsplejelovs § 765, stk. 6, der dog udtrykkeligt bestemmer, at justitsministeren fastsætter regler efter den omhandlede bemyndigelse efter forhandling med social- og indenrigsministeren (i dag social- og boligministeren) og sundheds- og ældreministeren (i dag indenrigs- og sundhedsministeren). På tilsvarende vis forudsættes der efter forarbejderne til retsplejelovens § 361, stk. 4, optaget forhandlinger med Naalakkersuisut, hvorunder social- og sundhedsområdet hører, forud for udstedelse af regler i medfør af § 361, stk. 4, jf. Folketingstidende 2007-08, tillæg A, L 34 som fremsat, s. 1463. Der er ikke udstedt regler i medfør af bestemmelsen.

I praksis administreres spørgsmål om udgangstilladelse m.v. for personer, der i henhold til en retsafgørelse truffet i medfør af kriminallovens § 157, stk. 1, eller retsplejelovens § 361, stk. 3 eller 4, eller § 436, stk. 3, er anbragt eller indlagt på hospital m.v., efter principperne i bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004 om udgangstilladelse m.v. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1184 af 6. december 2012 (i det følgende omtalt som den danske udgangsbekendtgørelse). For nærmere herom kan bl.a. henvises til cirkulære nr. 9873 af 13. oktober 2023, Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om psykisk afvigende kriminelle – Grønland, pkt. 2.4 og 7.6, og betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen afsnit X, kapitel 7, pkt. 7.3 (om den dagældende praksis vedrørende udgangstilladelse m.v. i relation til tilbageholdelse i surrogat).

Den danske udgangsbekendtgørelse finder bl.a. anvendelse på personer, som i henhold til en dom i medfør af den danske straffelovs §§ 68, 69 og 73, eller en afgørelse i medfør af den danske retsplejelovs § 765, stk. 2, nr. 3 eller 4, eller § 809, stk. 2, er anbragt eller indlagt på hospital eller institution m.v., jf. bekendtgørelsens § 1.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede løsning

Som anført ovenfor i pkt. 2.7.2.2 findes der ikke en særskilt regulering vedrørende spørgsmål om udgangstilladelse m.v. for personer, der i henhold til en retsafgørelse truffet i medfør af kriminallovens § 157, stk. 1, eller retsplejelovens § 361, stk. 2, nr. 3 eller 4, eller § 436 stk. 3, er anbragt eller indlagt på hospital eller institution, men i praksis administreres området i henhold til principperne i den danske udgangsbekendtgørelse.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der er behov for at skabe større klarhed i retsgrundlaget vedrørende udgang m.v. for personer, der i henhold til en grønlandsk retsafgørelse er anbragt på hospital eller institution i Grønland eller i Danmark. Justitsministeriet finder således, at der bør tilvejebringes en særskilt regulering vedrørende udgangstilladelser m.v. for denne personkreds, svarende til reguleringen heraf i

den danske udgangsbekendtgørelse, som der i praksis allerede administreres efter.

Det bemærkes, at den danske udgangsbekendtgørelse er udstedt i medfør af bl.a. den danske straffelovs § 73 a og den danske retsplejelovs § 765, stk. 5 (nu stk. 6), og § 811, stk. 2, mens kriminalloven og retsplejeloven (for Grønland) ikke indeholder tilsvarende bemyndigelsesbestemmelser, jf. dog nedenfor vedrørende den gældende bemyndigelse i retsplejelovens § 361, stk. 4.

Justitsministeriet vurderer på den baggrund, at der er behov for at etablere de fornødne bemyndigelsesbestemmelser i henholdsvis kriminalloven og retsplejeloven med henblik på at kunne fastsætte administrative regler om udgangstilladelser m.v. for personer, der i henhold til en grønlandsk retsafgørelse er anbragt på hospital eller institution.

Der foreslås på den baggrund indført nye bestemmelser ved en ny § 160 a i kriminalloven og i et nyt stykke i retsplejelovens § 436 med henblik på at skabe den fornødne bemyndigelse for justitsministeren til administrativt at fastsætte regler om udgangstilladelse m.v. til personer, der er anbragt på hospital eller institution i Grønland eller i Danmark i henhold til en retsafgørelse truffet i medfør af kriminallovens § 157, stk. 1, eller retsplejelovens § 436, stk. 3.

For så vidt angår den gældende bemyndigelsesbestemmelse i § 361, stk. 4, i retsplejelov for Grønland foreslås en ændring, hvorefter bemyndigelsen fremadrettet vil forudsætte en forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren, jf. nedenfor. Hensigten med den foreslåede ændring er ligeledes at sikre den fornødne bemyndigelse til administrativt at fastsætte regler om udgangstilladelse m.v. for personer, der i henhold til en retsafgørelse i medfør af § 361, stk. 2, nr. 3 eller 4, er anbragt på hospital eller institution i enten Grønland eller i Danmark.

Der er med de foreslåede ændringer af bemyndigelsesbestemmelserne i kriminalloven og retsplejeloven lagt op til, at bestemmelserne i det væsentlige vil få samme indhold som bemyndigelsesbestemmelserne

i den danske straffelovs § 73 a, og den danske retsplejelovs § 765, stk. 6, og § 811, stk. 2.

Dog er der med de foreslåede ændringer lagt op til, at justitsministerens fastsættelse af regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. for personer, der i henhold til en grønlandsk retsafgørelse er anbragt eller indlagt på hospital m.v., vil skulle ske efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren.

Dette skal for så vidt angår Naalakkersuisut ses i lyset af, at ansvaret for anbringelse og behandling efter kriminallovens kapitel 33 af sindssyge personer eller personer, der ganske må ligestilles hermed, og af mentalt retarderede påhviler henholdsvis sundhedsvæsenet og socialvæsenet under selvstyret, jf. kriminallovens § 240, stk. 1 og 2.

Det er forudsat, at forhandlingen med social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren afgrænses til deres respektive kompetenceområder.

Hvis lovforslaget vedtages, er det forventningen, at der – med forbehold for den i forslaget foreskrevne forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren – vil blive udstedt en bekendtgørelse om udgang m.v. for personer, der er anbragt i hospital m.v. i henhold til en retsafgørelse i medfør af kriminallovens § 157, stk. 1, eller retsplejelovens § 361, stk. 2, nr. 3 eller 4, eller § 436, stk. 3.

Det er i den forbindelse hensigten, at en kommende bekendtgørelse i medfør af de foreslåede bemyndigelsesbestemmelser vil skulle have et indhold, der i det væsentlige svarer til den danske udgangsbekendtgørelse med de tilpasninger, som de grønlandske forhold tilsiger. Der er således ikke tilsigtet væsentlige ændringer i forhold til den praktiske administration i spørgsmål om udgangstilladelser m.v. for personer, der er anbragt i hospital m.v. i henhold til en grønlandsk retsafgørelse i medfør af kriminallovens § 157, stk. 1, eller retsplejelovens § 361, stk. 2, nr. 3 eller 4, eller § 436, stk. 3, idet der allerede i dag administreres efter principperne i den danske udgangsbekendtgørelse.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 7, og § 2, nr. 6 og 7, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre begrænsede merudgifter for politiet og anklagemyndigheden samt for domstolene, der kan henføres til en øget sagsmængde. Hertil forventes merudgifter for kriminalforsorgen på ca. 0,7-4,0 mio. kr. årligt, som kan henføres til ekstra belæg i kriminalforsorgen i Grønland.

De endelige økonomiske konsekvenser for det offentlige vil skulle afklares.

Lovforslaget har ikke implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den [...] til den [...] været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

*

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	<p>Lovforslaget forventes at medføre begrænsede merudgifter for politiet og anklagemyndigheden samt for domstolene, der kan henføres til en øget sagsmængde. Hertil forventes merudgifter for kriminalforsorgen på ca. 0,7-4,0 mio. kr. årligt, som kan henføres til ekstra belæg i kriminalforsorgen i Grønland.</p> <p>De endelige økonomiske konsekvenser for det offentlige vil skulle afklares.</p>
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Ingen.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen.	Ingen.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten		
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af kriminallovens § 21, stk. 5, 1. pkt., at påtalefristen afbrydes ved ethvert rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen.

Kriminallovens § 21, stk. 5, 2. og 3. pkt., indeholder to undtagelser fra hovedreglen om fristafbrydelse ved rettergangsskridt. Begge undtagelser retter sig mod sager, der kan afgøres med bøde.

Den første undtagelse angår sager, der efter retsplejeloven kan afgøres ved vedtagelse af bødeforelæg udfærdiget af politiet. I disse tilfælde afbrydes påtalefristen, når sigtede gøres bekendt med forelægget.

Den anden undtagelse omfatter øvrige tilfælde, hvor et kriminalretligt ansvar for en overtrædelse kan pålægges af en administrativ myndighed. Her afbrydes påtalefristen, når den pågældende gøres bekendt med, at vedkommende er sigtet for overtrædelsen.

Det foreslås at ændre kriminallovens bestemmelse om afbrydelse af påtalefrister, så anklagemyndigheden og politiet får samme simple fremgangsmåde til at afbryde forældelsen, som andre offentlige myndigheder har i dag efter bestemmelsen i § 21, stk. 5.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 21, stk. 5, 1. pkt., afbrydes påtalefristen, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen, eller når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at anklagemyndigheden og politiet får samme simple fremgangsmåde til at afbryde påtalefristen, som andre offentlige myndigheder har i dag efter § 21, stk. 5. Påtalefristen afbrydes således, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen. Endvidere afbrydes forældelsen, når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskrift, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen.

Det bemærkes, at Østre Landsret ved kendelse af 27. september 2023 har truffet afgørelse om, at det forhold, at et bødeforelæg er kommet frem til den sigtedes e-boks, indebærer, at forældelsesfristen afbrydes.

I modsætning til gældende ret skal anmodningen til retten om rettergangsskridt ske på anklagemyndighedens initiativ for at have forældelsesafbrydende virkning. Den pågældende persons begæring om forsvarerbeskikkelse vil ikke i sig selv have forældelsesafbrydende virkning, når anklagemyndigheden videresender begæringen til retten.

Anmodning om rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen, har forældelsesafbrydende virkning. Anmodning om f.eks. beslutninger om telefonaflytning efter retsplejelovens kap. 36 eller om ransagning eller beslaglæggelse efter retsplejelovens kap. 37 kan ligeledes afbryde påtalefristen. Anmodning efter retsplejelovens § 321 a om forsvarerbeskikkelse for en person, der senere måtte blive mistænkt eller sigtet, kan imidlertid ikke afbryde påtalefristen.

Det er selve anmodningen om rettergangsskridt, der afbryder påtalefristen. Det er uden betydning, hvornår og om dette følges op af et retsmøde, eller om retten beslutter at afslå anmodningen.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 21, stk. 5, 2. pkt., kan påtalefristen for en juridisk persons ansvar afbrydes over for en person, der efter retsplejelovens § 135 kan modtage forkyndelser på den juridiske persons vegne.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at der for juridiske personers vedkommende alene sker afbrydelse af påtalefristen, når den juridiske person sigtes. Bestemmelsen regulerer samtidig, hvilke personer der kan ske fristafbrydelse over for med virkning for den juridiske person.

Fristafbrydelse skal efter den foreslåede bestemmelse ske over for personer, der efter retsplejelovens § 135 kan modtage forkyndelse på den juridiske persons vegne. Det vil i praksis omfatte en vid kreds af personer, f.eks. ansatte.

Det bemærkes, at Østre Landsret ved kendelse af 27. september 2023 har truffet afgørelse om, at det forhold, at et bødeforelæg er kommet frem til den sigtedes e-boks, indebærer, at forældelsesfristen afbrydes.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det foreslås, at henvisningen til § 99, stk. 6, i § 22, stk. 5, udgår som en konsekvens af forslaget til § 1, nr. 5, om, at § 99, stk. 6, ophæves.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Kriminalloven indeholder i dag ikke en særskilt bestemmelse om stalking.

Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven) er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 250 af 20. marts 2017 og ændret ved lov nr. 572 af 10. maj 2022.

Efter tilholdsloven kan der for overtrædelse af et tilhold, et opholdsforbud eller en bortvisning imidlertid idømmes foranstaltninger efter kriminalloven, jf. tilholdslovens § 21, stk. 1.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 88 b i kriminalloven, hvorefter den, som på en måde der er egnet til at krænke en anden persons fred, systematisk og vedvarende kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer den pågældende, dømmes for stalking.

Den foreslåede bestemmelse forudsætter, at gerningspersonens adfærd udgør en krænkelse af forurettedes fred. Det forudsættes i den forbindelse, at bestemmelsen omfatter adfærd, der generelt er egnet til at udgøre en fredskrænkelse. Det vil derfor ofte være et element i

adfærden, at forurettede oplever at få sin fred krænket. Bestemmelsen indebærer imidlertid ikke et krav om, at forurettede i det konkrete tilfælde har følt sig krænket, herunder at adfærden har påført forurettede psykiske skader eller lignende.

Der kan ved vurderingen af, om adfærden er egnet til at krænke forurettedes fred, lægges vægt på den nærmere karakter af adfærden, herunder parternes interne relation, og hvorvidt adfærden efter sit indhold, sin form og hyppighed er egnet til – eller søger at virke – utryghedsskabende, ubehagelig eller forstyrrende.

Det vil ikke nødvendigvis være den almindelige opfattelse af handlingens karakter, der er afgørende for, om der er tale om en fredskrænkelse, som er omfattet af den foreslåede bestemmelse, men de konkrete omstændigheder adfærden indgår i. Der kan således være tale om en adfærd, der isoleret set kan synes uskyldig og harmløs, men som set i en sammenhæng og i forhold til gerningspersonens og forurettedes fælles historik kan opleves særdeles intimiderende og utryghedsskabende.

Det bemærkes, at enkelte henvendelser fra gerningspersonen til forurettede i et samlet adfærdsmønster, som ellers vurderes at være en fredskrænkelse, efter omstændighederne vil kunne være berettigede. Dette vil afhænge af en konkret vurdering af den enkelte sag, men vil f.eks. kunne gøre sig gældende i tilfælde, hvor gerningspersonen og forurettede har fælles børn, og kommunikationen vedrører børnenes tarv mv.

Der skal således samlet set være tale om adfærd af en vis varighed, intensitet og dermed grovhed.

Der vil i den forbindelse f.eks. kunne lægges vægt på, om forurettede har ændret vaner som følge af gerningspersonens adfærd, herunder benyttet sig af en anden rute til arbejde eller skiftet telefonnummer, adresse mv. Det vil typisk være et element i den krænkende behandling, at forurettede oplever at få sine grænser overskredet, herunder f.eks. ved udtalte eller indirekte trusler. Som nævnt ovenfor er det dog ikke et krav, at forurettede i det konkrete tilfælde har følt sig krænket,

herunder at adfærden har påført forurettede psykiske skader eller lignende.

En krænkelse af forurettedes fred kan f.eks. bestå i, at gerningspersonen som led i en systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane af forurettede forsætligt overtræder et tilhold, et opholdsforbud eller en bortvisning omfattet af tilholdslovens § 1, § 3 eller § 7. Det er ikke i sig selv tilstrækkeligt (eller nødvendigt) for bestemmelsens anvendelse, at et tilhold er overtrådt, men der kan lægges vægt på dette forhold ved bedømmelsen af, om der er tale om en fredskrænkelse.

Bestemmelsens anvendelse forudsætter endvidere, at der er tale om kontakt, forfølgelse eller adfærd, der på anden måde kan betegnes som chikanerende.

Ved »kontakt« forstår henvendelser fra gerningspersonen til forurettede, der har karakter af personlig, skriftlig, telefonisk og/eller digital kontakt. Bestemmelsen omfatter såvel direkte som indirekte eller non-verbal kontakt. Personlig kontakt omfatter gerningspersonens fysiske fremmøde på f.eks. forurettedes bopæl, arbejdsplads eller andre steder, hvor gerningspersonen har kendskab til, at forurettede opholder sig. Personlig kontakt omfatter derimod ikke situationer, hvor gerningspersonen tilfældigt og kortvarigt f.eks. møder forurettede på gaden, uden at gerningspersonen tager initiativ til interaktion.

Skriftlig kontakt omfatter breve eller lignende analoge kommunikationsformer, mens telefonisk kontakt omfatter kontakt, som foregår ved anvendelse af telefonnettet, herunder fremsendelse af en tekst- eller billedbesked (f.eks. sms'er og mms'er). Har gerningspersonen f.eks. lagt en besked på en telefonsvarer med forsæt til at opnå kontakt til forurettede, vil der være tale om telefonisk kontakt.

Endelig omfatter digital kontakt enhver kontakt, som foregår gennem internettet eller et lignende system til spredning af information. Som eksempler kan nævnes e-mail, internetchat, internettelefoni og sociale medier, herunder Facebook, Instagram og Twitter. Det samme gælder for kontakt, som foregår ved brug af Skype, Facetime, WhatsApp, Viber og lignende programmer til opkald, chat og videoopkald via internettet.

Som eksempler på kontakt, der sker ved anvendelse af internettet eller et lignende system til spredning af information, kan nævnes situationer, hvor gerningspersonen f.eks. har afsendt en tekstbesked, mail eller skrevet en besked på Facebook. Hvis en mail eller besked ikke kommer frem til forurettede enten på grund af tekniske vanskeligheder, eller fordi henvendelsen af tredjemand ikke videregives til forurettede, vil forholdet efter omstændighederne kunne karakteriseres som forsøg på stalking. Det vil i sådanne tilfælde imidlertid være en betingelse, at henvendelsen reelt vil kunne anses for rettet til den forurettede, ligesom gerningspersonen på tidspunktet for fremsættelsen skal have haft forsæt til, at henvendelsen kom til forurettedes kendskab.

Som eksempler på indirekte kontakt, der vil kunne være omfattet, kan nævnes henvendelser, der fremsættes via en nærtstående tredjemand, eller henvendelser, der fremsættes via offentlige opslag på f.eks. sociale medier. Indirekte kontakt vil endvidere kunne være gerningspersonens fremsendelse eller placering af gaver eller andre genstande på forurettedes bopæl eller arbejdsplads, der har til hensigt at sende et budskab til forurettede, f.eks. en indirekte trussel, en kærlighedserklæring eller lignende. Sker indirekte kontakt via tredjemand, vil denne efter omstændighederne kunne dømmes for medvirken til overtrædelse af den foreslåede bestemmelse, jf. kriminallovens § 13.

Ved »forfølgelse« forstår, at gerningspersonen følger efter, iagttager eller overvåger forurettede uden helt at nærme sig, således at adfærden ikke eller ikke med sikkerhed kan betegnes som kontakt.

Som eksempler kan nævnes tilfælde, hvor gerningspersonen – enten analogt eller digitalt – søger at indsamle information om forurettedes gøren og laden.

Den analoge forfølgelse kan således f.eks. indebære, at gerningspersonen ved sin fysiske tilstedeværelse overvåger forurettedes bopæl eller forfølger og overvåger forurettede, når han eller hun forlader sin bopæl eller arbejdsplads.

Forfølgelsen kan også finde sted ved brug af digitale enheder, f.eks. GPS-udstyr, der påsættes forurettedes køretøj, eller ved hacking af

forurettedes smartphone, webcam, e-mailkonto, messenger-konto, banktransaktioner eller lignende med det formål at indsamle oplysninger om forurettedes private forhold og gøren og laden.

Forfølgelse vil endvidere kunne bestå i gerningspersonens henvendelser til forurettedes familiemedlemmer, venner eller offentlige myndigheder med det formål at indsamle information om forurettedes private forhold og gøren og laden.

Afgørende for, om forfølgelsen er omfattet af den foreslåede bestemmelse er, at der er tale om en adfærd, som efter omstændighederne kan være belastende i samme grad som egentlig kontakt.

Udtrykket »på anden måde chikanere« skal forstås bredt og kan omfatte alle typer af handlinger, herunder fysisk ageren og forskellige former for kommunikation.

Som eksempler, der efter omstændighederne vil kunne udgøre chikane, kan nævnes beskadigelse af forurettedes ejendele eller spredning af information om forurettede, herunder ved offentliggørelse af private oplysninger samt rygtespredning og falske anklager.

Der kan f.eks. være tale om, at gerningspersonen kontakter forurettedes arbejdsplads, familie, venner mv. for at sprede rygter om forurettede, at der gives fejlagtig information til offentlige myndigheder, herunder indgives falske anmeldelser til politiet, at der sendes private billeder (uanset om disse udgør en overtrædelse af kriminallovens § 95) til andre af forurettede, at der bestilles et stort antal varer til levering hos forurettede, eller at der ofte sendes beskeder til forurettede om, at man har kendskab til, hvor den pågældende befinder sig. Det bemærkes, at bestemmelsen også vil kunne finde anvendelse, hvis gerningspersonen har fået andre til at foretage de nævnte handlinger for sig.

Der kan således også være tale om almindelig, dagligdagsadfærd, der imidlertid på baggrund af en samlet vurdering, herunder særligt gerningspersonens og forurettedes forudgående relation og adfærdens hyppighed, antager karakter af chikane.

Den foreslåede bestemmelse forudsætter endvidere, at der er tale om en adfærd, der er »systematisk og vedvarende«. Begrebet indebærer, at der skal være tale om en adfærd, der gentages og i almindelighed opfattes som et mønster. Enkeltstående krænkelser, f.eks. en enkelt chikanøs opringning eller et enkelt tilfælde af personlig kontakt mv. til forurettede ved dennes private bopæl eller på vej til eller fra arbejde, falder således uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Er der tale om meget alvorlige krænkelser, vil få tilfælde dog ud fra en samlet vurdering kunne være tilstrækkeligt. Kravet om en systematisk og vedvarende adfærd indebærer ikke, at adfærden nødvendigvis skal bestå af samme type krænkelser.

For at der kan være tale om en vedvarende adfærd, skal den endvidere være foregået over en periode. Hvor lang denne periode skal være afhænger af en samlet konkret vurdering. Heri indgår bl.a. intensiteten og den potentielle skadevirkning af adfærden. Er der tale om meget hyppige eller intensive episoder, vil selv en meget kort periode kunne medføre, at den foreslåede bestemmelse finder anvendelse.

Det er en forudsætning for at blive idømt en foranstaltning for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse, at der er det fornødne forsæt, jf. kriminallovens § 11. Gerningspersonen skal have forsæt i relation til samtlige objektive momenter.

Forsæt vil som udgangspunkt foreligge, hvis gerningspersonen tager kontakt, forfølger eller på anden måde chikanerer forurettede efter, at vedkommende er meddelt et tilhold, et opholdsforbud eller en bortvisning efter tilholdslovens § 1, § 3 eller § 7. I denne situation kan der pådrages et kriminalretligt ansvar i sammenstød med tilholdslovens § 21, stk. 1. Tilsvarende vil forsæt i almindelighed foreligge, hvis gerningspersonen bliver bekendt med, at forurettede har indgivet en politianmeldelse for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse eller har anmodet om et forbud efter tilholdsloven, og gerningspersonen efter dette tidspunkt tager kontakt, forfølger eller på anden måde chikanerer forurettede.

Fortsæt vil også efter omstændighederne kunne foreligge, når politiet har intervenseret i sagen, uden at der foreligger en egentlig

politianmeldelse for overtrædelse af kriminallovens § 88 b eller en anmodning om tilhold mv. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor politiet har vejledt den, der forfølger eller chikanerer, i form af en formaning (dvs. en uformel advarsel om, at politiet kan give den pågældende et tilhold, opholdsforbud eller bortvisning, hvis adfærden fortsætter) samt orienteret om konsekvenserne af et tilhold, et opholdsforbud eller en bortvisning.

Endelig vil forsæt eksempelvis også kunne foreligge, hvis forurettede på en klar og utvetydig måde – enten i ord eller handlinger – over for gerningspersonen har tilkendegivet, at den udviste adfærd er uønsket.

Har forurettede og gerningspersonen ikke haft nogen form for kontakt forud for adfærden, vil en lang række henvendelser fra gerningspersonen, f.eks. ved fremsendelse af gaver, breve, beskeder eller fysisk kontakt kunne antyde, at gerningspersonen må have indset, at adfærden var egnet til at krænke forurettedes fred. Det vil desuden være tilfældet, hvis forurettede og gerningspersonen tidligere har indgået i et ægteskabs- eller ægteskabslignende forhold, og karakteren af forholdet har medført, at forurettede efter al sandsynlighed ikke ønsker kontakt med gerningspersonen. Det vil dog afhænge af de nærmere omstændigheder i den konkrete sag, hvorvidt det må formodes, at gerningspersonen måtte vide, at forurettede ikke ønskede kontakt.

Det er i alle tilfælde afgørende, om der er tale om en af gerningspersonen initieret henvendelse til den forurettede. En adfærd vil således som udgangspunkt ikke være egnet til at udgøre en krænkelse af forurettedes fred, hvis forurettede selv har initieret kontakt til gerningspersonen. Der vil navnlig kunne lægges vægt på, om forurettede – enten i ord eller handling – på en klar og utvetydig måde har frabedt sig den pågældende adfærd, f.eks. hvis parterne tidligere har indgået i et ægteskab eller ægteskabslignende forhold, og omstændighederne ved forholdets afslutning udgør en stærk formodning for, at forurettede ikke ønsker kontakt med gerningspersonen.

Hvis forurettedes adfærd ikke klart og utvetydigt indikerer, at denne ikke ønsker kontakt med gerningspersonen, vil den efter omstændighederne kunne udelukke, at gerningspersonen havde det fornødne

forsæt. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis forurettede har frabedt sig kontakt, men efterfølgende selv kontakter gerningspersonen.

Forudgående tilkendegivelser fra forurettede om, at denne ikke ønsker kontakt, er ikke en betingelse for, at gerningspersonen har haft det fornødne forsæt. Forfølgelse eller kontakt mv. af en person, som ikke har en forudgående personlig relation til gerningspersonen, vil derfor efter omstændighederne også kunne være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Forsæt vil efter omstændighederne også kunne foreligge uden for disse situationer, hvis den udviste adfærd har en sådan varighed, intensitet og grovhed, at det for gerningspersonen måtte stå klart, at der er tale om en krænkelse af forurettedes fred.

Det vil således afhænge af de nærmere omstændigheder i den konkrete sag, om det fornødne forsæt foreligger.

Fastsættelsen af foranstaltningen i den enkelte sag vil bero på rettens konkrete vurdering af alle sagens relevante omstændigheder. Retten skal således i forbindelse med foranstaltningens fastsættelse bl.a. lægge vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd, forurettedes forhold til gerningspersonen og de konsekvenser, som adfærden har haft for forurettede og eventuelt dennes pårørende.

Det bør indgå som en skærpende omstændighed i forbindelse med rettens fastsættelse af foranstaltning, at tiltalte tidligere er dømt for stalking eller overtrædelser af tilhold, eller at forurettede befinder sig i en situation, hvor forurettede er påtvunget en vis kontakt med gerningspersonen. Som eksempel herpå kan nævnes, at gerningspersonen er forælder til forurettedes mindreårige børn, eller at forurettede og gerningspersonen er kolleger.

Ved valget og udmålingen af foranstaltning skal retten tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der skal imidlertid også tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder

samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b efter omstændighederne vil kunne omfatte adfærd, der i forvejen er selvstændigt kriminaliseret, herunder f.eks. psykisk vold efter kriminallovens § 88 a.

Særligt for så vidt angår forholdet mellem den foreslåede bestemmelse og § 88 a bemærkes det, at foranstaltning efter den foreslåede bestemmelse i § 88 b – i modsætning til kriminallovens § 88 a – ikke forudsætter, at gerningspersonen er eller har været tilknyttet forurettedes husstand. Den foreslåede bestemmelse vil således kunne omfatte adfærd over for f.eks. en tidligere kæreste, som gerningspersonen ikke har boet sammen med, og adfærd over for en kollega, en kendt person eller lignende, der ikke kan anses for en nær relation, og som ikke vil kunne pådømmes efter kriminallovens § 88 a.

Det bemærkes endvidere, at det er en betingelse for anvendelse af kriminallovens § 88 a, at adfærden er egnet til utilbørligt at styre den anden. Det er ikke en betingelse for anvendelse af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b, at gerningspersonens adfærd er egnet til at styre forurettede. Er der således tale om en fredskrænkelse, der er chikanerende, men som ikke er egnet til at give gerningspersonen en magtposition i forhold til forurettede, vil forholdet efter omstændighederne kunne være omfattet af den foreslåede bestemmelse, uden at være omfattet af kriminallovens § 88 a. Det forudsættes således, at der vil kunne dømmes i sammenstød, hvis en overtrædelse er omfattet af både § 88 a og den foreslåede § 88 b, og at der derved udmåles en samlet foranstaltning.

Der kan herudover være tale om andre former for kriminalitet, som begås som led i stalkingen, f.eks. falsk anklage efter kriminallovens § 58, indgivelse af falsk anmeldelse af en forbrydelse til offentlig myndighed mv., jf. § 59, åbning af breve mv. efter § 94, nr. 1, uberettiget fotografering eller iagttagelse via kikkert af personer der befinder sig på ikke frit tilgængeligt sted, jf. § 94, nr. 4, uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold jf. § 95,

husfredskrænkelser, jf. § 96, eller hærværk, jf. § 113. Det forudsættes også i sådanne tilfælde, at der vil kunne dømmes i sammenstød for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse og de øvrige relevante bestemmelser i kriminalloven. En anvendelig bestemmelse i kriminalloven skal i det konkrete tilfælde dermed alene udelades, hvis en anden bestemmelse fuldt ud har absorberet gerningsindholdet i førstnævnte og derfor karakteriserer det begåede forhold på tilstrækkelig vis.

Hvis et tilhold, en bortvisning eller et opholdsforbud overtrædes i forbindelse med overtrædelsen af den foreslåede bestemmelse, vil der tillige kunne dømmes for overtrædelse af tilholdslovens § 21, stk. 1.

Politiet bør, i forbindelse med en sigtelse efter den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b, overveje, om forurettede skal vejledes om reglerne i tilholdsloven, jf. vejledningspligten i tilholdslovens § 15, stk. 2. Det vil således kunne være relevant at vejlede forurettede om, at der efter omstændighederne vil kunne træffes afgørelse om tilhold, opholdsforbud eller bortvisning på dennes anmodning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Identitetsmisbrug er ikke kriminaliseret i grønlandsk ret, men der findes dog en række bestemmelser i kriminalloven, der kriminaliserer misbrug af en anden persons identitet, når det sker med henblik på at begå anden kriminalitet.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminallovens § 95 a, hvorefter den, der uberettiget anvender oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være denne person, eller uberettiget videregiver materiale, hvor der er gjort brug af sådanne oplysninger om en anden person til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden, dømmes for identitetsmisbrug.

Den foreslåede bestemmelse i § 95 a, nr. 1, indebærer, at det fremover vil udløse et kriminalretligt ansvar uberettiget at anvende oplysninger, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være en anden person. Det vil gælde, selvom der ikke i forlængelse heraf begås en ulovlig handling, og uanset om identitetsmisbruget sker digitalt eller ej.

Bestemmelsen stiller ikke krav om, at identitetsmisbruget er sket med et bestemt formål om f.eks. at skade den anden persons omdømme eller med henblik på økonomisk vinding. Disse former for identitetsmisbrug vil således som udgangspunkt allerede i dag være omfattet af kriminallovens bestemmelser om ærekrænkelse og bedrageri.

Ved »identitetsmisbrug« forstås det tilfælde, hvor en gerningsperson uberettiget anvender oplysninger, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være en anden person. Det er ikke et krav, at identiteten én til én skal være sammenfaldende med en anden persons. Der kan f.eks. være tilfælde, hvor der gøres brug af sammensatte oplysninger, således at en persons billede anvendes under et andet navn eller lignende.

Begrebet »oplysninger« skal forstås bredt og omfatter f.eks. cpr-nummer, navn, billede, telefonnummer, privatadresse og underskrift.

Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. kunne omfatte tilfælde, hvor en gerningsperson uden forurettedes samtykke opretter en falsk profil på et socialt medie eller en datingprofil på en datingplatform ved anvendelse af en fysisk persons identitet i form af navn eller billede. Det samme vil gælde, hvor gerningspersonen f.eks. udelukkende gør uberettiget brug af en anden fysisk persons billede, men ikke øvrige oplysninger, hvorved profilen er at forveksle med den anden fysiske person. Tilfælde, hvor der oprettes et såkaldt opslag på et socialt medie, vil også kunne være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, hvis der uberettiget anvendes oplysninger om en anden fysisk person.

Det vil endvidere bl.a. kunne være omfattet af bestemmelsen, hvis en gerningsperson uberettiget gør brug af en anden persons identitet og udgiver sig for at være denne person ved f.eks. at sende fysiske breve til adressater med den anden persons identitet som afsender.

Kravet om, at gerningspersonen »uberettiget« skal have anvendt de pågældende oplysninger, herunder cpr-nummer, navn og billede, indebærer, at anvendelsen ikke vil falde inden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde, hvis den person, som oplysningerne vedrører, har givet samtykke hertil.

Gerningspersonen skal endvidere have forsæt til »at udgive sig for at være en anden person«. Det indebærer, at gerningspersonen skal have forsæt til at anvende oplysninger, herunder cpr-nummer, navn og billede, med henblik på at udgive sig for at være en anden person.

Kravet om, at udgivelsen for at være en anden person skal være »utilbørlig«, indebærer, at der – også uden for de situationer, hvor der foreligger samtykke – vil kunne være tilfælde, hvor det ikke vil udgøre en overtrædelse af bestemmelsen at anvende en anden persons oplysninger til at udgive sig for at være denne person.

Det drejer sig f.eks. efter omstændighederne om tilfælde, hvor der gøres brug af oplysningerne i rent private sammenhænge, i forbindelse med parodier og satire eller i anden kulturel eller kunstnerisk sammenhæng. Det forudsættes i den forbindelse, at der er en videre adgang til at gøre brug af kendte personers billeder mv. i parodier, kunstinstallationer mv. Der er tale om ikke-udtømmende eksempler, og der vil i det enkelte tilfælde skulle foretages en konkret vurdering af, om udgivelsen for at være en anden person er utilbørlig, bl.a. under hensyn til ytringsfriheden.

Det bemærkes i den forbindelse endvidere, at politiet i samme omfang som i dag bl.a. vil kunne foretage efterforskning ved brug af falske identiteter, herunder i tilfælde hvor politiet f.eks. gør brug af en profil på et socialt medie, der er identisk med en eksisterende profil på internettet. Der er i sådanne tilfælde ikke tale om utilbørlig brug af en andens identitet.

Sager om identitetsmisbrug vil kunne være af varierende grovhed og spænde fra enkeltstående tilfælde af mindre krænkende karakter til groft misbrug af en andens oplysninger. Groft identitetsmisbrug vil bl.a. kunne foreligge, hvis der er tale om længerevarende, systematiske og gentagne tilfælde. Der vil ved rettens fastsættelse af

foranstaltningen skulle lægges vægt på, hvor kvalificeret identitetsmisbruget er, og om det er særligt krænkende for den forurettede, herunder f.eks. om forurettedes oplysninger anvendes i en pornografisk kontekst. Der vil endvidere skulle lægges vægt på, hvad den potentielle skadesvirkning må forventes at kunne blive for den forurettede, herunder f.eks. om identitetsmisbruget foregår på flere sociale medier, og i hvilket omfang gerningspersonen har taget kontakt til forurettedes nære relationer, herunder arbejdsgiver, familie, venner mv.

Ved valget og udmålingen af foranstaltning skal retten tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der skal imidlertid også tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes i øvrigt, at behandling af personoplysninger, der f.eks. sker som led i oprettelse af falske profiler på internettet med en anden persons navn og/eller billede, efter omstændighederne endvidere vil kunne udgøre en overtrædelse af persondataloven, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 og ændret ved anordning nr. 898 af 26. juni 2023.

Det bemærkes endvidere, at i tilfælde, hvor der foreligger en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om identitetsmisbrug forud for, samtidig med eller efter en overtrædelse af f.eks. kriminallovens § 57 om falsk erklæring, § 95 om uberettiget videregivelse af meddelelser mv., § 99 om ærefornærmelse, § 102 om tyveri, § 104 om bedrageri eller § 105 om databedrageri, forudsættes den foreslåede bestemmelse at skulle anvendes i sammenstød med andre bestemmelser.

Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens 5. kapitel.

Den foreslåede bestemmelse i 95 a, nr. 2, indebærer, at det fremover vil udløse et kriminalretligt ansvar uberettiget at videregive materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder

cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.

Det vil gælde, selvom der ikke i forlængelse heraf begås en ulovlig handling, og uanset om identitetsmisbruget sker digitalt eller ej. Bestemmelsen stiller ikke krav om, at identitetsmisbruget er sket med et bestemt formål.

Kravet om, at gerningspersonen »uberrettiget« skal have videregivet materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, indebærer, at videregivelsen ikke vil falde inden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde, hvis den person, som oplysningerne vedrører, har givet samtykke hertil.

Ved »videregive« skal forstås tilfælde, hvor gerningspersonen gør materiale offentligt tilgængeligt, herunder på internettet, eller videregiver materialet til andre.

Kravet om, at manipulationen af en anden persons fremtræden skal være »utilbørlig«, indebærer, at der – også uden for de situationer, hvor der foreligger samtykke – vil kunne være tilfælde, hvor det ikke vil udgøre en overtrædelse af bestemmelsen at videregive materiale, hvor der er gjort brug af en anden persons oplysninger, til at manipulere denne persons fremtræden.

Det drejer sig f.eks. efter omstændighederne om tilfælde, hvor der gøres brug af oplysningerne i rent private sammenhænge, i forbindelse med parodier og satire eller i anden kulturel eller kunstnerisk sammenhæng. Det forudsættes i den forbindelse, at der er en videre adgang til at gøre brug af kendte personers billeder mv. i parodier, kunstinstallationer mv. Der er tale om ikke-udtømmende eksempler, og der vil i det enkelte tilfælde skulle foretages en konkret vurdering af, om manipulationen af en anden persons fremtræden er utilbørlig, bl.a. under hensyn til ytringsfriheden.

Ved »materiale« forstås bl.a. tekst, lyd- eller billedmateriale.

Ved begrebet »manipulere en anden persons fremtræden« skal bl.a. forstås, at det relevante materiale påvirkes eller ændres, så den pågældende persons ageren, udseende, udtalelser mv. kommer til at fremstå på en måde, som ikke er retvisende.

Den foreslåede bestemmelse vil således efter omstændighederne kunne omfatte tilfælde, hvor der gøres brug af såkaldte deepfakes, dvs. manipulation af lyd og video ved hjælp af kunstig intelligens, så en person figurerer i videoer mv., hvor vedkommende gør eller siger noget, som vedkommende ikke har gjort eller sagt i virkeligheden. Det kan f.eks. endvidere være tilfælde, hvor forurettedes ansigt er klippet ind i forskellige former for pornografisk materiale, så det fremstår, som om forurettede har deltaget i de pågældende seksuelle aktiviteter. Det kan desuden f.eks. være tilfældet, hvor forurettedes ansigt er klippet ind i en video med lyd, hvor det fremstår, som om forurettede siger noget, som vedkommende ikke har sagt.

Det bemærkes, at ovenstående tilfælde efter omstændighederne også vil kunne være dækket af andre bestemmelser i kriminalloven, herunder kriminallovens § 84 om blufærdighedskrænkelse.

Gerningspersonen skal have forsæt til uberettiget at videregive materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn, billede mv., til på utilbørlig vis at manipulere en anden persons fremtræden. Det indebærer, at gerningspersonen skal have forsæt til, at en sådan manipulation har fundet sted, og forsæt til uberettiget at videregive materialet.

Sager om identitetsmisbrug vil kunne være af varierende grovhed og spænde fra enkeltstående tilfælde af mindre krænkende karakter til groft misbrug af en andens oplysninger. Groft identitetsmisbrug vil bl.a. kunne foreligge, hvis der er tale om længerevarende, systematiske og gentagne tilfælde. Der vil ved rettens fastsættelse af foranstaltningen skulle lægges vægt på, hvor kvalificeret identitetsmisbruget er, og om det er særligt krænkende for den forurettede, herunder f.eks. om forurettedes oplysninger anvendes i en pornografisk kontekst. Der vil endvidere skulle lægges vægt på, hvad den potentielle skadesvirkning må forventes at kunne blive for den forurettede, herunder f.eks.

om identitetsmisbruget foregår på flere sociale medier, og i hvilket omfang gerningspersonen har taget kontakt til forurettedes nære relationer, herunder arbejdsgiver, familie, venner mv.

Ved valget og udmålingen af foranstaltning skal retten tage hensyn til den enkelte gerningspersons personlige forhold, herunder hvad der skønnes nødvendigt for at afholde vedkommende fra yderligere lovovertrædelser, jf. kriminallovens § 121, stk. 1, nr. 2. Der skal imidlertid også tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed, herunder samfundets interesse i at modvirke handlinger af den pågældende art, jf. § 121, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes i øvrigt, at behandling af personoplysninger, der f.eks. sker som led i oprettelse af falske profiler på internettet med en anden persons navn og/eller billede, efter omstændighederne endvidere vil kunne udgøre en overtrædelse af persondataloven, som sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 og ændret ved anordning nr. 898 af 26. juni 2023.

Det bemærkes endvidere, at i tilfælde, hvor der foreligger en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om identitetsmisbrug forud for, samtidig med eller efter en overtrædelse af f.eks. kriminallovens § 57 om falsk erklæring, § 95 om uberettiget videregivelse af meddelelser mv., § 99 om ærefornærmelse, § 102 om tyveri, § 104 om bedrageri eller § 105 om databedrageri, forudsættes den foreslåede bestemmelse at skulle anvendes i sammenstød med andre bestemmelser.

Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens 5. kapitel.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Kriminallovens § 99 indeholder i stk. 5 en bestemmelse om, at der efter den fornærmedes påstand i domsslutningen kan optages en bemærkning om, at en ærefornærmende sigtelse er ubeføjet (såkaldt

mortifikation). Bestemmelsens stk. 6 indeholder en bestemmelse om fastsættelse af en sum til dækning af omkostningerne ved offentliggørelse af en dom.

Det foreslås, at § 99, stk. 6, ophæves som overflødig og utidssvarende, og at stk. 5 nyaffattes.

Det fremgår således af forslaget til § 99, stk. 5, at der efter forurettedes påstand optages en bemærkning herom i domsslutningen, hvis en ærefornærmende sigtelse er ubeføjet (mortifikation).

Der er tale om en videreførelse af den gældende § 99, stk. 5, og der tilsigtes ingen anden ændring, end at den foreslåede bestemmelse kun skal finde anvendelse på ærefornærmende sigtelser (statement of facts), hvorimod den gældende bestemmelse finder anvendelse i forhold til sigtelser, der i et vist omfang også omfatter ”værdidomme” (value judgements).

Mortifikation vil være obligatorisk, når der nedlægges påstand herom, og der i øvrigt foreligger en overtrædelse af § 99.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminallovens § 99 a om sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder m.v., som har tilknytning til en overtrædelse af kriminallovens §§ 94, 95 a og 99 med henblik på at forhindre tilgængeligheden og den videre udbredelse af disse udtalelser mv.

Efter forslagets *stk. 1*, kan det ved dom for overtrædelse af §§ 94, 95 a og 99 samtidig bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede m.v. skal slettes, hvis det er muligt.

Denne bestemmelse vil ikke indeholde en selvstændig forpligtelse til sletning inden for området for lov om behandling af

personoplysninger (persondataloven), som er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 og ændret ved anordning nr. 898 af 26. juni 2023. Denne forpligtelse er i stedet reguleret i persondatalovens § 37, stk. 1, der fastlægger, at den dataansvarlige skal berigtige, slette eller blokere oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende eller på lignende måde er behandlet i strid med lov eller bestemmelser udstedt i medfør af lov, hvis en registeret person fremsætter anmodning herom.

For så vidt angår tilfælde, som falder uden for persondatalovens regler om pligt til sletning fastsætter den foreslåede bestemmelse en pligt til sletning, ligesom bestemmelsen vil indebære, at denne pligt vil kunne håndhæves af domstolene i forbindelse med en kriminalsag. De tilfælde, som falder uden for reglerne i persondataloven om pligt til sletning, og som bestemmelsen således fastsætter en pligt til sletning i forhold til, er f.eks., når loven slet ikke finder anvendelse, jf. persondatalovens §§ 1 og 2 (om lovens område), eller hvis overtrædelsen er begået mod andre end fysiske personer.

Forslaget er begrænset til tilfælde, hvor en person dømmes for overtrædelse af §§ 94, 95 a og 99. I en dom herom vil det således efter forslaget samtidig kunne bestemmes, at den udtalelse eller meddelelse eller det billede m.v., som man dømmes for fremsættelse, udbredelse eller viderebringelse af, skal slettes.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke kunne anvendes i relation til udtalelser, meddelelser eller billeder m.v., som ikke har den nødvendige tilknytning til overtrædelsen af §§ 94, 95 a og 99. I tilfælde, hvor man dømmes for overtrædelse af § 99, vil det således kun være den udtalelse eller meddelelse, der indeholder ærefornærmelsen, som bestemmelsen finder anvendelse på, ligesom det kun er det billede, der er videregivet i strid med den foreslåede bestemmelse i § 95 a, bestemmelsen finder anvendelse på.

Forpligtelsen til at slette noget efter reglerne i persondataloven vil bestå, selv om der ikke kan ske eller ikke konkret sker håndhævelse heraf i medfør af den foreslåede bestemmelse. Den foreslåede bestemmelse vil således ikke på nogen måde indsnævre den forpligtelse til sletning,

der følger af reglerne i persondataloven. Den registrerede vil således kunne påberåbe sig sin ret til sletning i medfør af reglerne i persondataloven direkte over for den dataansvarlige, lige som den registrerede vil kunne klage til Datatilsynet, som i medfør af persondatalovens §§ 58, stk. 1, og 59, stk. 1, vil kunne påbyde den dataansvarlige at slette oplysningerne.

Det foreslås i *stk. 2, 1. pkt.*, at forpligtelsen efter bestemmelsens stk. 1 påhviler den, der dømmes for overtrædelsen.

Det foreslås i forlængelse heraf i *stk. 2, 2. pkt.*, at har denne ikke rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed.

Bestemmelsen vil indebære, at forpligtelsen primært skal pålægges den domfældte. Bestemmelsen kan således kun anvendes over for andre, hvis disse har rådighed over en udtalelse mv., som domfældte ikke har rådighed over. Bestemmelsen kan anvendes både over for domfældte og flere andre, hvis dette – fordi udtalelsen mv. findes flere steder – er nødvendigt for at opnå tilstrækkelig sletning.

Rådighed skal forstås sådan, at det skal være muligt at slette den pågældende udtalelse mv. Denne mulighed kan f.eks. foreligge, hvis man har (lovlig) adgang til at redigere den hjemmeside, som indeholder udtalelsen, eller hvis man har (lovlig) adgang til den Facebook-konto, hvor udtalelsen mv. er udbredt fra.

Pålægget indebærer, at udtalelsen mv. skal slettes, i det omfang dette er muligt for domfældte eller en anden person. Der kan ikke i pålægget indfortolkes en pligt for domfældte til at rette henvendelse til søgemaskiner, sociale medier mv. med henblik på at få disse til at slette udtalelser mv., som domfældte ikke har rådighed over, selv om det er domfældte, der har udbredt dem, medmindre en sådan pligt følger af persondataloven. Der er imidlertid mulighed for direkte at pålægge søgemaskiner, sociale medier mv. forpligtelser efter bestemmelsen.

Forbeholdet om, at det skal være muligt at fjerne udtalelsen mv., indebærer i relation til forfattere mv., der er dømt for overtrædelser gennem indholdet af et massemedie, som er omfattet af landstingslov om

medieansvar, at forpligtelsen skal pålægges redaktøren, der har rådigheden over mediets internetsted.

Formålet med bestemmelsen er således bl.a. at tage højde for de tilfælde, hvor en forfatter, en tidligere redaktør eller en udgiver dømmes for at have begået en overtrædelse af de nævnte bestemmelser i f.eks. en artikel i en internetavis, og hvor en af disse mangler rådighed over mediets internetavis og dermed ikke har mulighed for at fjerne artiklen. Forpligtelsen til at fjerne en udtalelse mv., der er udbredt gennem indholdet af et massemedie, som er omfattet af landstingslov om medieansvar, vil således i alle tilfælde skulle pålægges den til enhver tid værende ansvarshavende redaktør efter stk. 2, fordi denne i modsætning til f.eks. en forfatter har rådighed over mediets internetavis, herunder mulighed for at fjerne eller ændre artikler.

Det vil i den forbindelse som det klare udgangspunkt være et krav, at ærekrænkelsen er begået gennem indholdet af et massemedie, der er omfattet af landstingslov om medieansvar. Denne betingelse indebærer, at bestemmelsen finder anvendelse, hvis nogen, jf. § 9 i landstingslov om medieansvar, gøres ansvarlig for mediets indhold. Redaktøren kan således som udgangspunkt ikke forpligtes til at fjerne en krænkelse, som en person uden tilknytning til mediet har begået, hvis denne krænkelse berettiget er viderebragt af mediet, medmindre et pålæg herom konkret vurderes at være i overensstemmelse med EMRK artikel 10.

Det bemærkes i den forbindelse, at domstolene i alle tilfælde, hvor en anden end gerningspersonen har rådighed over det pågældende elektroniske medie, vil skulle foretage en selvstændig vurdering af, hvorvidt et pålæg om at slette den pågældende meddelelse eller billede vil krænke den pågældendes ytringsfrihed efter navnlig EMRK artikel 10.

Det vil bero på en konkret vurdering, hvad der skal til for at slette ærefornærmelsen. Er der tale om f.eks. en artikel, kan fornærmelsen slettes ved at fjerne selve artiklen fra internettet (afpublicere). Det vil ikke være tilstrækkeligt at afindeksere artiklen, fordi den fortsat er at finde på internettet, selv om det ikke er muligt ved hjælp af søgeord at søge den frem. Er forpligtelsen pålagt Google eller en anden lignende

søgemaskine, der ikke har rådighed over det internetsted, hvor udtalelsen mv. er udbredt, vil forpligtelsen imidlertid netop indebære afindeksering. Det forudsættes, at medierne kan opbevare den oprindelige artikel mv. på en måde, der forhindrer nye fornærmelser af forurettede, dvs. utilgængeligt for offentligheden.

Efter omstændighederne vil det være tilstrækkeligt at anonymisere forurettede i en artikel eller at fjerne ærefornærmende ord eller sætninger, således at artiklen i øvrigt kan forblive på internettet. Dette vil imidlertid ikke være tilstrækkeligt, hvis det på trods heraf kan konstateres, hvem forurettede er, og hvilken udtalelse der har været tale om.

Nedlægges der påstand om, at pligten skal påhvile en person, der ikke er part i kriminalretssagen, skal denne indstævnes i sagen med henblik på at have taleret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminalloven som § 160 a med henblik på at etablere den fornødne bemyndigelse for justitsministeren til administrativt at fastsætte regler om udgangstilladelse m.v. til personer, der i henhold til en retsafgørelse truffet i medfør af kriminallovens § 157, stk. 1, er anbragt i hospital eller institution i Grønland eller i Danmark.

Den foreslåede bestemmelse svarer med en enkelt undtagelse, jf. lige nedenfor, til den danske straffelovs § 73 a, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022 med senere ændringer.

Den foreslåede § 160 a, 1. pkt., fastslår, at justitsministeren efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er anbragt på hospital eller anden institution i henhold til en afgørelse truffet i medfør af § 157.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Det foreslås, at § 262, stk. 2, ophæves som en konsekvens af forslaget til § 1, nr. 5, om, at § 99, stk. 6, ophæves.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1-2

De foreslåede ændringer er en konsekvens af forslaget § 2, nr. 3, om indsættelse af et nyt nummer i retsplejelovens § 301, nr. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 og 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af retsplejelovens § 301, at sager, hvor dette er særligt bestemt ved lov, landstingslov eller landstingsforordning, og sager, hvor der nedlægges påstand om 1) særlige følger, der til fyldestgørelse for det offentlige er fastsat for overtrædelser af visse love, herunder bygningsloven og skattelovgivningen, 2) ophævelse af en forening eller 3) tab af arveret, skal behandles efter kriminalretsplejens regler.

Det foreslås at indsætte et nyt nummer i retsplejelovens § 301, så sager, hvorunder det offentlige nedlægger påstand om mortifikation i henhold til den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 99, stk. 5, eller pålæg efter den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 99 a,

når ærefornærmelser påtales offentligt, skal behandles efter kriminalretsplejens regler.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af forslaget om, at bestemmelsen i kriminallovens § 99, stk. 6, om offentliggørelse af en dom om ærefornærmelse ophæves, at § 99, stk. 5, om mortifikation nyaffattes, jf. forslaget til § 99, stk. 5, og at der som noget nyt skal kunne gives pålæg om fjernelse af ærefornærmelser mv. fra f.eks. internettet, jf. den foreslåede § 99 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 og 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af retsplejelovens § 336 b, stk. 1, 1. pkt., at i sager, hvor der er afsagt dom om anbringelse i anstalt, jf. kriminallovens kapitel 31, for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, psykisk vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse, underrettes den forurettede efter anmodning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse og om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været tilbageholdt før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse.

I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningspersonen under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad, jf. bestemmelsens stk. 1, 2. pkt. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom, jf. § bestemmelsens, stk. 1, 3. pkt. Er den forurettede afdøet ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning, jf. § 336 b, stk. 1, 4. pkt. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningspersonen taler for det, jf. bestemmelsens stk. 1, 5. pkt.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 336 b, stk. 1, 1. pkt., indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b.

Dette indebærer, at der i forhold til en dom til anbringelse i anstalt for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor stalking efter den foreslåede bestemmelse i § 88 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, indgår, på samme måde som for bl.a. vold og psykisk vold vil skulle ske underretning af forurettede eller dennes nære efter anmodning i henhold til de nærmere regler herom i § 336 b, stk. 1.

Der er ikke med lovforslaget i øvrigt tilsigtet nogen ændring af retstilstanden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Retsplejelovens § 340 a indeholder regler om politiets foretagelse af videoafhøring. Det følger af bestemmelsens stk. 1, at politiets afhøring af en person kan optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen, hvis personen er under 13 år, eller personen er under 15 år, og efterforskningen vedrører en overtrædelse af kriminallovens § 74 (blodskam) eller kapitel 18 (sekualforbrydelser) eller kriminallovens § 86, stk. 1 (manddrab), § 88, 1. pkt., eller § 88 a (vold og psykisk vold), hvor personen eller en af dennes nærmeste er forurettet, og den, der er mistænkt, er en af persons nærmeste. Videoafhøring kan endvidere ske, hvis personen er under 18 år, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring, eller personen er 18 år eller derover og har en alvorlig psykisk lidelse eller væsentlig funktionsnedsættelse, og særlige omstændigheder taler for videoafhøring.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 340 a, stk. 1, nr. 2, litra b, indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b.

Dette vil indebære, at der på samme måde som ved efterforskning af overtrædelser af bl.a. kriminallovens § 88, 1. pkt., og § 88 a om henholdsvis vold og psykisk vold kan foretages videoafhøring af personer under 15 år ved efterforskning af overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 88 b om stalking, hvor personen eller dennes nærmeste er forurettet og den, der er mistænkt, er en af personens nærmeste.

Der er ikke med lovforslaget i øvrigt tilsigtet nogen ændring af retstilstanden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Retsplejelovens § 361 indeholder regler om mindre indgribende forholdsregler i forbindelse med tilbageholdelse af sigtede, herunder om at retten, jf. § 361, stk. 2, nr. 3 og 4, kan træffe afgørelse om, at sigtede skal tage ophold i egnet hjem eller institution (nr. 3), eller undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling for misbrug af alkohol, narkotika el.lign., om nødvendigt på hospital eller særlig institution (nr. 4).

Efter den gældende bestemmelse i § 361, stk. 4, i retsplejelov for Grønland kan justitsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er anbragt i institution eller hospital m.v. til personer, der er anbragt i institution eller hospital m.v. i medfør af stk. 2, nr. 3 eller 4, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Det foreslås i § 361, stk. 4, 1. pkt., efter ”kan” at indsætte ”efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren”.

Hensigten med den foreslåede ændring er at sikre, at bemyndigelsesbestemmelsen i § 361, stk. 4, indeholder den fornødne hjemmel til administrativt at fastsætte regler om udgangstilladelser m.v. til personer, der i henhold til en retsafgørelse i medfør af § 361, stk. 2, nr. 3 eller 4, er anbragt på hospital eller institution m.v. i Grønland eller i Danmark.

Bestemmelsen i § 361, stk. 4, 1. pkt., vil med den foreslåede ændring få samme indhold som den danske retsplejelovs § 765, stk. 6, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024, med en enkelt undtagelse, idet det fremadrettet vil følge af bestemmelsen, at justitsministeren efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren og sundhedsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er anbragt i institution eller hospital m.v. i medfør af stk. 2, nr. 3 eller 4, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Retsplejelovens § 436 indeholder regler om personundersøgelser af sigtede, herunder om betingelserne for mentalundersøgelse, jf. stk. 2. Det følger af stk. 3, 1. pkt., at hvis det findes nødvendigt, at sigtede indlægges til mentalundersøgelse på hospital i eller uden for Grønland eller anden tilsvarende institution, træffer retten beslutning herom.

Det foreslås at indsætte et nyt *stk. 6* i § 436 med henblik på at etablere den fornødne bemyndigelse for justitsministeren til administrativt at fastsætte regler om udgangstilladelse m.v. til personer, der i henhold til en retsafgørelse truffet i medfør af retsplejelovens § 436, stk. 3, er indlagt på hospital m.v. i Grønland eller i Danmark.

Den foreslåede bestemmelse svarer med en enkelt undtagelse til den danske retsplejelovs § 811, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024.

Det foreslåede § 436, stk. 6, 1. pkt., fastslår, at justitsministeren efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er indlagt på hospital m.v. i medfør af stk. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det foreslås, at loven skal træde i kraft den 1. juli 2025.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I kriminalloven for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1187 af 18. september 2023, som senest ændret ved lov nr. 411 af 23. april 2024, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 21. --- <i>Stk. 2-4.</i> --- <i>Stk. 5.</i> Påtalefristen afbrydes ved ethvert rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen. I sager, der efter retsplejeloven kan afgøres ved vedtagelse af bødeforelæg udfærdiget af politiet, afbrydes påtalefristen, når sigtede gøres bekendt med forelægget. I andre tilfælde, hvor et kriminalretligt ansvar for en overtrædelse kan pålægges af en administrativ myndighed, afbrydes fristen, når den pågældende gøres bekendt med, at den pågældende er sigtet for overtrædelsen. Påtalefristen kan ikke afbrydes over for en juridisk person med virkning i forhold til personer, der har handlet på den juridiske persons vegne.</p>	<p>1. § 21, stk. 5, affattes således: <i>»Stk. 5.</i> Påtalefristen afbrydes, når den pågældende gøres bekendt med sigtelsen, eller når anklagemyndigheden anmoder om rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for overtrædelsen. Påtalefristen for en juridisk persons ansvar kan afbrydes over for en person, der efter retsplejelovens § 135 kan modtage forkyndelser på den juridiske persons vegne.«</p>

Stk. 6. ---	
<p>§ 22. ---</p> <p>Stk. 2-4. ---</p> <p>Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 1-4 finder også anvendelse med hensyn til de retsfølger, der omtales i § 99, stk. 5 og 6, dog at forældelsesfristen er 3 år.</p>	<p>2. I § 22, stk. 5, udgår »og 6«.</p>
§ 88 a. ---	<p>3. Efter § 88 a indsættes:</p> <p>»§ 88 b. For stalking dømmes den, der på en måde, som er egnet til at krænke en anden persons fred, systematisk og vedvarende kontakter, forfølger eller på anden måde chikanerer den pågældende.«</p>
§ 95. ---	<p>4. Efter § 95 indsættes:</p> <p>»§ 95 a. For identitetsmisbrug dømmes den, der uberettiget</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) anvender oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at udgive sig for at være denne person eller 2) videregiver materiale, hvor der er gjort brug af oplysninger om en anden person, herunder cpr-nummer, navn og billede, til på utilbørlig vis at manipulere denne persons fremtræden.«
§ 99. ---	

<p><i>Stk. 2-4.</i> ---</p> <p><i>Stk. 5.</i> Er en ærefornærmende sigtelse ubeføjet, skal der efter den fornærmedes påstand optages en bemærkning herom i domskonklusionen.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Den, der dømmes for en ærefornærmende sigtelse, kan efter den fornærmedes påstand tilpligtes at betale den fornærmede et af retten fastsat beløb til at dække omkostningerne ved offentliggørelse i en eller flere offentlige aviser enten af domskonklusionen alene eller tillige af begrundelsen for dommen. Dette gælder, selv om dommen kun lyder på mortifikation efter stk. 5.</p> <p><i>Stk. 7.</i> For ærefornærmelse mod en afdød dømmes den, som fremsætter eller udbreder ærefornærmende udtalelser mod en afdød.</p>	<p>5. § 99, stk. 5 og 6, ophæves, og i stedet indsættes:</p> <p>»<i>Stk. 5.</i> Er en ærefornærmende sigtelse ubeføjet, optages der efter forurettedes påstand en bemærkning herom i domsslutningen.«</p> <p>Stk. 7 bliver herefter stk. 6.</p>
<p>§ 99. ---</p>	<p>6. Efter § 99 indsættes:</p> <p>»§ 99 a. Ved dom for overtrædelse af §§ 94, 95 a og 99 kan det samtidig bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede m.v. skal slettes, hvis det er muligt.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Forpligtelsen efter stk. 1 påhviler den, der dømmes for overtrædelsen. Har denne ikke rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan</p>

	forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed.«
§ 160. ---	<p>7. Efter § 160 indsættes:</p> <p>»§ 160 a. Justitsministeren kan efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er anbragt på hospital eller anden institution i henhold til en afgørelse truffet i medfør af § 157. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om, at kompetencen til meddelelse og tilbagekaldelse af tilladelse til udgang m.v. kan delegeres til overlægen på psykiatriske afdelinger og til lederen og lederens stedfortræder på boformer, jf. § 108 i lov om social service, der drives af kommuner, regioner og private. Justitsministeren kan i den forbindelse endvidere fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.«</p>
<p>§ 262. ---</p> <p><i>Stk. 2.</i> En afgørelse efter § 99, stk. 6, kan dog fuldbyrdes efter den dømtes død.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Anklagemyndigheden kan endvidere indbringe</p>	<p>8. § 262, <i>stk. 2</i>, ophæves.</p> <p>Stk. 3 bliver herefter <i>stk. 2</i>.</p>

<p>spørgsmålet om opretholdelse af en konfiskation for retten. Konfiskation kan kun opretholdes, for så vidt angår genstande eller beløb, der er erhvervet som udbytte ved forbrydelsen, eller som svarer til et sådant udbytte. Retten kan ændre bestemmelsen om konfiskation, så der i stedet for genstande konfiskeres et beløb.</p>	
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1186 af 18. september 2023, som senest ændret ved lov nr. 411 af 23. april 2024, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 301. Efter reglerne i dette afsnit behandles endvidere sager, hvor dette er særligt bestemt ved lov, landstingslov eller landstingsforordning, og sager, hvor der nedlægges påstand om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) --- 2) ophævelse af en forening eller 3) tab af arveret. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I § 301, nr. 2, ændres »forening eller« til: »forening«. 2. I § 301, nr. 3, ændres »arveret.« til: »arveret eller«. 3. I § 301 indsættes som nr. 4: »4) mortifikation efter kriminallovens § 99, stk. 5, eller pålæg efter kriminallovens § 99 a, når

	<p>ærefornærmelser påtales offentligt.«</p>
<p>§ 336 b. I sager, hvor der er afsagt dom om anbringelse i anstalt, jf. kriminallovens kapitel 31, for en grovere overtrædelse af kriminalloven, hvor vold, psykisk vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse, underrettes den forurettede efter anmodning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse og om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været tilbageholdt før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse i Grønland, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et grønlandsk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt</p>	<p>4. I § 336 b, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »psykisk vold,«: »stalking,«.</p>

<p>tilladelse til udgang med viden herom. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det</p> <p><i>Stk. 2-3. ---</i></p>	
<p>§ 340 a. Politiets afhøring af en person kan optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen efter § 467 a (videoafhøring) i følgende tilfælde:</p> <p>1) ---</p> <p>2) Personen er under 15 år, og efterforskningen vedrører en overtrædelse af</p> <p>a) ---</p> <p>b) § 86, stk. 1, § 88, 1. pkt., eller § 88 a, i kriminallov for Grønland, hvor personen eller en af dennes nærmeste er forurettet og den, der er mistænkt, er en af personens nærmeste.</p> <p>3-4) ---</p> <p><i>Stk. 2-4. ---</i></p>	<p>5. I § 340 a, stk. 1, nr. 2, litra b, ændres »eller § 88 a« til: »§ 88 a eller § 88 b«.</p>
<p>§ 361. ---</p> <p><i>Stk. 2-3. ---</i></p> <p><i>Stk. 4.</i> Justitsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til</p>	<p>6. I § 361, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »kan«: »efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt</p>

<p>personer, der er anbragt i institution eller hospital m.v. i medfør af stk. 2, nr. 3 eller 4, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.</p>	<p>indenrigs- og sundhedsministeren«.</p>
<p>§ 436. --- <i>Stk. 2-5. ---</i></p>	<p>7. I § 436 indsættes som <i>stk. 6</i>: »Stk. 6. Justitsministeren kan efter forhandling med Naalakkersuisut, social- og boligministeren samt indenrigs- og sundhedsministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang m.v. til personer, der er indlagt på hospital m.v. i medfør af stk. 3, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.«</p>